

РЕШЕНИЕ

№ 99

гр. София, 13.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 6-ТИ НАКАЗАТЕЛЕН, в публично заседание на шестнадесети февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Владимир Астарджиев
Членове: Виолета Магдалинчева
Петър Гунчев

при участието на секретаря Н. Ш. Вьонг Методиева
в присъствието на прокурора Р. Г. С.
като разгледа докладваното от Виолета Магдалинчева Въззивно наказателно дело от общ характер № 20221000600500 по описа за 2022 година

Производството е по реда на глава Двадесет и първа от НПК.

С присъда от 16.10.2017 г. по н.о.х.д. № С-31/2015 г. на СГС, НО, 14 състав подсъдимата А. К. П. е призната за виновна в това, че в периода от 01.01.2012 г. до 06.11.2012 г., в гр. ***, в условията на продължавано престъпление, с пет самостоятелни деяния, е предлагала за отчуждаване и отчуждила движими културни ценности, които не са идентифицирани и регистрирани по реда на Наредба № 3 от 03.12.2009 г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра на движими културни ценности, както следва:

1. на 14.03.2012 г. в гр. ***, ул. "****" № ***, предложила за отчуждаване на Д. З. М. 2 (два) броя обекти - културни ценности по смисъла на чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното наследство, а именно:

- 1 /един/ брой книга: Вазов, Иван "Под игото", юбилейно издание под № 17, подписано от автора и

- 1 /един/ брой книга: Библия – Москва. Московска синодална типография, 1784 г., януари (Църковнославянски превод на Библията), срещу сумата от 5 000 /пет хиляди/ лева за "Под игото" и 20 000 /двадесет хиляди/ евро за "Библията";

2. на 24.10.2012 г. в гр. ***, ул. "****" № ***, ет. ***, ап. *** предложила за отчуждаване на служител под прикритие с идентификационен № 96 3 (три) броя обекти - културни ценности по смисъла на чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното

наследство, а именно:

– 1 /един/ брой рипида: сребро, втора половина на XIX в.; с височина 31 см.; диаметър на кръга 25 см.; украса около кръга – осем ветрилообразни елементи с по 12 лъча с двойни заострени краища; лицева страна – в средата Света Троица, отстрани – четирима евангелисти, отгоре и отдолу – ангели и серафим; задна страна – в средата св. Кирил и св. Методий, отстрани – четиримата евангелисти, отгоре – Исус Христос, отдолу – ангели и серафим; от двете страни – флорални елементи, без дръжка, на стойност 8 000 /осем хиляди/ лева;

– 1 /един/ брой рипида: сребро, втора половина на XIX в.; с височина 31 см.; диаметър на кръга 25 см.; украса около кръга – осем ветрилообразни елементи с по 12 лъча с двойни заострени краища; лицева страна - в средата Света Троица, отстрани – четирима евангелисти, отгоре и отдолу – ангели и серафим, без задна част и дръжка, на стойност 4 000 /четири хиляди/ лева;

– 1 /един/ брой напрестолен кръст (тип лъчист): сребро върху метална конструкция, втора половина на XIX в., с височина 47,5 см. и ширина 41 см.; украса – първа страна – в средата – Христово разпятие, отгоре – Бог Отец, отляво – св. Богородица, отдясно – Йоан Богослов, отдолу – пророк Мойсей, втора страна – в средата – Възкресение Христово, отгоре – всевиждащото Божие око, отляво – евангелист Йоан, отдясно – евангелист Матей, отдолу – евангелист Лука, без дръжка, щемпел – султанска тугра, на стойност 10 000 /десет хиляди/ лева, срещу сумата от 50 000 евро за всеки обект поотделно

и 3 (три) броя обекти - културни ценности по смисъла на чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното наследство, а именно:

– 1 /един/ брой книга: Вазов, Ив. “Под игото”, юбилейно издание под № 17, подписано от автора;

– 1 /един/ брой книга, съдържаща две книги, подвързани в обща подвързия: Theophilacti Bulgariae Archiepiscopi (Съчинения на византийския писател и теолог Теофилакт Български, Охридски архиепископ) и Super Aggaeo propheta lo. (Съчинения на немския схоластичен теолог и защитник на католицизма Йохан Еск);

– 1 /един/ брой книга: Библия – Москва. Московска синодална типография, 1784 г. януари (Църковнославянски превод на Библията), срещу сумата от 55 000 евро за трите обекта заедно;

3. на **05.11.2012 г.** в гр. ***, ул. ”****” № ***, ет. ***, ап. ***, предложила за отчуждаване на служител под прикритие с идентификационен № 96 движима културна ценност, по смисъла на чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното наследство и чл. 146 ал. 1 от ЗКН, а именно археологическа находка - мраморен ъглов фрагмент с външни правоъгълни очертания и сегмент от кръгла кухня с размери: основа – 0.30 м. х 0.30 м. и височина – 0.39 м., изобразяващ гола детска крилата фигура с вдигната и свита в лакътя лява ръка, датировка от II век след Христа за сумата от 25 000 (двадесет и пет хиляди) евро;

4. на **06.11.2012 г.** в гр. ***, ул. ”****” № ***, ет. ***, ап. ***, отчуждила, като продала при условията на доверителна сделка на служител под прикритие с идентификационен № 96, движима културна ценност - археологическа находка по смисъла на чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното наследство и чл. 146 ал. 1 от ЗКН - мраморен ъглов фрагмент с външни правоъгълни очертания и сегмент от кръгла кухня с размери: основа – 0.30 х 0.30 м. и височина – 0.39 м., изобразяващ гола детска крилата фигура с вдигната и свита в лакътя лява ръка, датировка от II век след Христа, срещу цена от 25 000 (двадесет и пет хиляди) евро и

5. на неустановена дата в периода от 01.01.2012 г. до 06.11.2012 г. предложила за отчуждаване на Д. А. /D. A./, роден на ***** г. в гр. ***, Турция, движими културни ценности по смисъла на чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното наследство, както следва:

- 1 /един/ брой напрестолен кръст (тип лъчист): сребро върху метална конструкция, втора половина на XIX в., с височина 47,5 см. и ширина 41 см.; украса – първа страна – в средата – Христово разпятие, отгоре – Бог Отец, отляво – св. Богородица, отдясно – Йоан Богослов, отдолу – пророк Моисей, втора страна – в средата – Възкресение Христово, отгоре – всевиждащото Божие око, отляво – евангелист Йоан, отдясно – евангелист Матей, отдолу – евангелист Лука, без дръжка, щемпел – султанска тугра, на стойност 10 000 /десет хиляди/ лева;

- 1 /един/ брой Обков на икона Св. Богородица с Младенеца: сребро, втора половина на XIX в.; размери 31 x 25,5 см.; на стойност 3 000 /три хиляди/ лева;

- 1 /един/ брой потир (ритуална чаша): сребро с позлата, втора половина на XIX в.; височина – 22 см., диаметър при основата – 12,3 см., диаметър при отвора на чашата – 7 см.; украса – флорални елементи, на средната част – изобразени отделно и монтирани с два винта четири венци, хванати за краищата и отпуснати в средата; в основата на потира – изображения на четиримата евангелисти с техните символи, на стойност 1 500 /хиляда и петстотин/ лева;

- 1 /един/ брой рипида: сребро, втора половина на XIX в.; с височина 31 см.; диаметър на кръга 25 см.; украса около кръга – осем ветрилообразни елементи с по 12 лъча с двойни заострени краища; лицева страна – в средата Света Троица, отстрани – четирима евангелисти, отгоре и отдолу – ангели и серафим; задна страна – в средата Св. Кирил и Св. Методий, отстрани – четиримата евангелисти, отгоре – Исус Христос, отдолу – ангели и серафим; от двете страни – флорални елементи, без дръжка, на стойност 8 000 /осем хиляди/ лева;

- 1 /един/ брой рипида: сребро, втора половина на XIX в.; с височина 31 см.; диаметър на кръга 25 см.; украса около кръга – осем ветрилообразни елементи с по 12 лъча с двойни заострени краища; лицева страна - в средата Света Троица, отстрани – четирима евангелисти, отгоре и отдолу – ангели и серафим, без задна част и дръжка, на стойност 4 000 /четири хиляди/ лева;

- 1 /един/ брой икона на Св. Георги Победоносец с обков: сребро с позлата, края на XIX – начало на XX в., с размери 26,5 см. x 21,5 см., на стойност 3 000 /три хиляди/ лева, на обща стойност 29 500 /двадесет и девет хиляди и петстотин/ лева,

поради което и на основание чл. 278а, ал. 1, пр. 1 и пр. 2, вр. чл. 26, ал. 1 и чл. 54 от НК ѝ е наложено наказание лишаване от свобода за срок от три години, чието изтърпяване е отложено с изпитателен срок от пет години, а също и наказание глоба в размер на 8000 лева.

С присъдата на основание чл. 278а, ал. 6 от НК е отнет в полза на държавата предметът на престъплението.

Със същата присъда подсъдимата П. е призната за виновна в това, че в периода от 01.01.2012 г. до 06.11.2012 г., в гр. София направила опит да повреди своя културна ценност- колекция по член 108 от Закона за културното наследство (ЗКН) – т.нар. архив „Абагар“, като отчуждила и предложила за отчуждаване културни ценности по смисъла на чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от същия закон, като деянието е останало недовършено, поради независещи от нея причини, поради което и на основание чл. 278б, ал. 1, пр. 2, вр. чл. 18, ал. 1, пр. 1 и чл. 54 от НК ѝ е било наложено наказание от една година лишаване от свобода, отложено с изпитателен срок от три години.

С присъдата на основание член 23, ал. 1 от НК е определено общо наказание между двете деяния в размер на три години лишаване от свобода, отложено с изпитателен срок от пет години, към което е присъединено наказанието глоба в размер на 8 000 лева.

С присъдата на основание чл. 189, ал. 3 от НК с оглед изхода на делото разностите се възложени на подсъдимата П..

По жалба на защитата с решение №51 от 16.04.2020 г. по в.н.о.х.д. № 043/2018 г. на САС, НО, 3 състав присъдата е потвърдена.

По жалба на защитата с решение № 110/15.10.2020 г. по к.н.д. №453/2020г. на ВКС, I н.о. въззивното решение е отменено:

- в частта относно престъплението по чл. 278б, ал. 1, вр. с чл. 18, ал. 1 от НК, като производството в тази част е прекратено поради изтекла абсолютна давност;
- в частта относно приложението на чл. 23 от НК;
- в частта относно престъплението по чл. 278а, ал. 1 от НК, като делото в тази част е върнато за разглеждане му от друг състав на САС от стадия на съдебното заседание.

При повторното разглеждане на делото с нова въззивна присъда №7/29.03.2021 г. по в.н.о.х.д. № 1169/2020 г. на САС, НО, 7 състав първоинстанционната присъда в частта ѝ относно член 278а, ал. 1 от НК е отменена и подсъдимата П. е оправдана по всички пунктове на това обвинение.

По протест на прокурора с решение от 19.05.2022 г. по к.н.д. №807/2021 г. на ВКС, III н.о. новата въззивна присъда е отменена и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на САС.

При новото разглеждане на делото въззивният съд следва да провери правилността на присъдата на Софийски градски съд, като отчете релевираните във въззивната жалба и допълнението към нея основания за отмяна и пределите на въззивна проверка. Последните, след частичното прекратяване на наказателното производство по давност за престъплението по чл. 278б, ал. 1, вр. с чл. 18 от НК, се свеждат до проверка законосъобразността на присъдата досежно обвинението по член 278а, ал. 1, от НК.

По отношение на това обвинение във въззивната жалба и допълнението към нея са изложени твърдения за издаване на присъдата в нарушение на материалния закон и при съществени нарушения на процесуалните правила, а също и при явна несправедливост на наложеното наказание.

I. Към касационното основание за отмяна на присъдата по член 348, ал. 1, т. 2 от НПК могат да бъдат отнесени твърденията на защитата за:

-процесуална негодност на приложените специални разузнавателни средства доверителна сделка и оперативния способ служител под прикритие, за които липсвали оригинали на искания и разрешения за прилагане;

-негодност на протоколите за претърсване, в които иззетите вещи са описани по общи характеристики и без яснота за връзката между тях и предмета на престъплението по член 278а НК, а също и с участието в действията на заинтересовани поемни лица – полицейски служители и учащи в Академията на МВР;

-позоваване върху експертни заключения, изготвени от заинтересовани и небезпристрастни експерти, отговарящи на правни въпроси и непосочващи обективни критерии, въз основа на които правят изводите си относно възрастта и стойността на процесните вещи;

-игнориране на доказателства и доказателствени средства, представени от защитата, показващи занижена спрямо сочената от експертите стойност на тези вещи и информация, че те не са национално богатство, каквото обвинението се опитва да им придаде;

-игнориране на доказателствата, че подсъдимата П. е правила опит за идентификация и регистрация на част от инкриминираните вещи преди тяхното отчуждаване, а за други /статуята на дете с ангелски крила и книгите на гръцки език/ е имала твърдото убеждение, базирано на съвети и на специалисти, че въобще не подлежат на идентификация и регистрация;

II. Към касационното основание за отмяна на присъдата по член 348, ал. 1, т. 1 от НПК се отнасят твърденията на защитата:

-за неправилност на изводите на градския съд, че всички инкриминирани вещи са културни ценности;

-за игнориране на Решение №7/2009 г. на Конституционния съд на Република България /РКС/, в което се приема, че за да се квалифицира една движима вещ като културна ценност, е необходимо това нейно качество да бъде установено по надлежния ред с извършване на идентификация, чрез която да се установи съответствие със законовите критерии по чл. 7 от ЗКН;

-че незаконосъобразно е разширен обхватът на чл. 278а от НК и приложението му по отношение на всички културни ценности по принцип, а не само до тези, които подлежат на идентификация и регистрация;

-че е налице провокация към престъпление чрез използване от полицията на частно лице - Л. И., а впоследствие и чрез активните действия на С. и служител под прикритие № 97,

-че съдът не е мотивирал защо е подвел инкриминираното деяние под текста на член 278а, ал. 1 от НК /углавно престъпление/ вместо под идентичния по признаци текст на член 206, ал. 1 от ЗКН, предвиждащ състав на административно нарушение;

-че не е отчетена законодателната промяна в текста на чл. 97, ал. 5 от ЗКН, обнародван с промените в ДВ бр. 1/2019 г., която изключва възможността един от процесните обекти-книгата "Под игото", да бъде годин обект на престъплението по член 278а от НК;

-че процесният обект – конволут от две книги с обща подвързия, представляващи Съчинения на византийския писател и теолог Теофилакт Български, Охридски архиепископ и Съчинения на немския схоластичен теолог и защитник на католицизма Йохан Еск, също не може да бъде годин обект на това престъпление, тъй като, макар и на възраст над 100 години, е на стойност под 100 000 лева;

-че процесните обекти - Библия Москва, напрестолен кръст, обков на икона Св. Богородица с Младенеца, потир, 2 броя Рипиди, икона на Св. Георги Победоносец не са годин обект на престъплението по чл. 278а от НК, тъй като не са идентифицирани по надлежния ред преди наказателното производство и по трактовката на РКС №7/2009 г. не може да се разглеждат като културни ценности, а по отношение на всички тях /без Библия Москва/, не е категорично доказано, че са културно наследство на България и попадат в обхвата на ЗКН;

-че процесният обект по пункт три и четири от обвинението - мраморен ъглов фрагмент с външни правоъгълни очертания и сегмент от кръгла кухня-не е годин обект на престъплението по чл. 278а, ал. 1 от НК, тъй като по силата на член 97, ал. 6 от ЗКН не подлежи на идентификация, поради произхода му от друга държава и

придружаването му с документ за произход и способ за придобиването му;

- че обвинението е недоказано, тъй като липсват доказателства, че процесните обекти са били предложени за отчуждаване на свидетелите Д. М., Д. А. и на С.;

- че деянието по пункт четвърти на обвинението /отчуждаване на мраморния ъглов фрагмент/ поглъща деянието по пункт трети на обвинението /предлагане за отчуждаване на същия този ъглов фрагмент/;

- че липсва умисъл в действията на подсъдимата за извършване на престъпление по член 278а, ал. 1 от НК.

III. Към касационното основание по член 348, ал. 1, т. 3 от НПК се отнася твърдението на защитата, че наложеното наказание не е съобразено с изтеклия период от време от извършване на процесните деяния до постановяване на присъдата.

Искането във въззивната жалба е присъдата да бъде отменена и подсъдимата А. П. да бъде изцяло оправдана. Алтернативно отправеното искане е за отмяна на присъдата и за връщане на делото за разглеждането му от друг състав на градския съд.

В жалбата не е поискано събиране на доказателства пред тази инстанция.

Въззивният съд, отчитайки и указанията от отменителното решение на ВКС по к.н.д. № 807/2021 г. на III н.о. и исканията на страните, е преценил, че пред тази инстанция следва да бъдат събрани нови доказателства – гласни и писмени, включително изслушване на експертизи и на веществени доказателствени средства от приложени специални разузнавателни средства.

В хода на пренията пред въззивния съд представителят на САП моли присъдата на първата инстанция да бъде потвърдена. Смята, че проведеното въззивно следствие и новосъбраните доказателства не са разколебали обвинителната теза. Акцентираща върху показанията на свидетелките Б. и П. и върху информацията от италианските съдебни власти, според която за част от вещите, предмет на делото, срещу подсъдимата се води наказателно производство в чуждата държава. Поддържа позицията, че за определянето на една вещ като културна ценност, включително и към процесния период, оценъчният елемент е без значение. Ако съдът приеме, че инкриминираният екземпляр на „Под игото“ има само антикварна стойност, прокурорът пледира той да не отпада от предмета на обвинението с оглед разпоредбата на чл. 7, ал. 4, т. 4 от ЗКН и предвид факта, че тази вещ представлява особено рядък и ценен екземпляр. Прокурорът иска съдът да обсъди показанията на С. не само в контекста на заявеното пред тази инстанция, а и с оглед показанията му на досъдебното производство и пред първия съд. Смята за категорично установена от данните по делото субективната страна на петте деяния, респ. умисълът в действията на подсъдимата, която, отчуждавайки или правейки опит да отчужди вещите, ясно е осъзнавала техните характеристики на културни ценности.

Защитата на подсъдимата – а. В., моли първоинстанционната присъда да бъде отменена и подсъдимата да бъде оправдана за това да е извършила престъпление по чл. 278а, ал. 1 от НК. Поддържа доводите по въззивната жалба с акцент върху Решение № 7/2009 г. на Конституционния съд на Република България, според което, за да има една вещ характеристиките на културна ценност, тя трябва да бъде идентифицирана и регистрирана като такава. Застъпва позицията, че към процесния период в случаите, посочени в Приложение № 12 към член 21, ал. 4 от Наредба № Н-3/3.12.2009 г., стойността е от значение за това дали една вещ представлява културна ценност. Поради това смята, че „Под игото“ въобще не може да бъде годен предмет на

обвинението по чл. 278а, ал. 1 от НК. Този извод поддържа да е относим и към църковната утвар с датировка от края на XIX - началото на XX век, която не отговаря на времевия критерий по Наредбата. Защитникът моли съдът да кредитира онези експертизи, които определят по-ниски стойности на инкриминираните вещи, защото те са по-убедителни, а дадените от тях стойности се доближават до стойностите, за които самата защита е представила доказателства. Счита, че експертите, доколкото не се обосновават с конкретни анализи и сравнителни образци, не биха могли да подпомогнат съда при решаване на делото. Смята, че книгата „Под игото“ не попада под изключението на чл. 7, ал. 4, т. 4 от ЗКН, защото не представлява особено рядък и ценен антикварен екземпляр и не е идентифицирана по реда на ЗКН, а подсъдимата не би и могла да бъде осъдена за това, тъй като тези факти не са й предявени с постановлението за привличане и с обвинителния акт. Твърди, че действията на служителя под прикритие и на частното лице Л. И. са типичен случай на провокация към престъпление. Смята за недоказано подсъдимата да е предлагала за отчуждаване на св. М. книги, а на служителя под прикритие и на св. Д. А. църковна утвар и книги. Дори да се приеме, че такива действия е имало, защитата поддържа, че подсъдимата е действала без умисъл, тъй като не е знаела, че вещите представляват културни ценности. Умисълът на подсъдимата според защитата се оборва и от предприетите консултации с различни лица, с които тя е искала да изясни характеристиките на вещите. В тази връзка защитата се позовава на чуждия произход на мраморния фрагмент и на съзнанието на подсъдимата, че той е без връзка с националната идентичност на страната ни. От факта, че срещу подсъдимата в Италия е имало образувано наказателно производство за част от инкриминираните вещи, според защитата не могат да се правят изводи във вреда на П., доколкото това е извън предмета на доказване, а и според информацията, с която П. разполага, това производство е било прекратено.

Подсъдимата А. П. в лична защита подкрепя казаното от нейния защитник, като акцентира върху продължителността на наказателното производство, което се е отразило негативно на нея и на семейството ѝ. В последната си дума моли да бъде оправдана.

След като прецени изложените в жалбата и допълнението доводи и провери изцяло правилността на оспорения съдебен акт на основание чл. 314 от НПК, Софийски апелативен съд (САС) намери следното:

I. Относно обхвата на въззивна проверка

Макар в изпълнение на задълженията си по член 314 от НПК въззивният съд да трябва да извърши цялостна проверка на първоинстанционната присъда, пределите му на дейност и възможностите за интервениране върху нея са ограничени. Това е така, тъй като с решение № 110/15.10.2020 г. по к.н.д. №453/2020 г. на ВКС, I н.о. в частта относно престъплението по чл. 278б, ал. 1, вр. с чл. 18, ал. 1 от НК наказателното производство по отношение на подсъдимата А. П. е прекратено поради изтекла давност.

Пълната по своя характер въззивна проверка следователно трябва да се разпростре по отношение на другото повдигнато и предявено обвинение – това по член 278а, ал. 1 от НК.

II. Относно твърдения във въззивната жалба за съществени процесуални нарушения

В допълнението към въззивната жалба са въведени твърдения за допуснати от първата инстанция съществени нарушения на процесуалните правила. Тези твърдения са основани на позицията на защитата, че съдът е изградил констатации върху негодни доказателствени източници и не е дал отговор на всички доводи. С оглед естеството им на всяко едно от тези възражения ще бъде отделено място при анализа на доказателствата, който неизменно се дължи от въззивния съд. Тук единствено се посочва, че доказателствените материали са разгледани с нужното внимание от първия съд, волята на този съд относно обстоятелствата от главния факт е ясна и въззивната инстанция не съзира процесуални основания за отмяна на присъдата.

III. След като прие неоснователността на релевираните от защитата доводи за процесуални нарушения, а и доколкото въззивният съд, извършвайки на основание чл. 314 от НПК пълна проверка на контролирания акт, не откри подобни нарушения, разгледа обвинението по същество, установявайки следното:

1. Производството пред първата инстанция е протекло по общия ред. В неговия ход са събирани гласни, писмени и веществени доказателства, използвани и ценени са способности за проверка на тези доказателства - различни по вид експертизи; ползвани са резултати от разпити на служители под прикритие и доверителна сделка, а също така и веществени доказателствени средства, събрани посредством използването на специални разузнавателни средства. Допуснатите, събрани и ценени от първата инстанция от значение за делото са:

-гласни доказателствени източници, включващи: обясненията на подсъдимата А. П.; показанията на свидетелите С. В. Е. - т. 1, л. 139 от с.д., И. С. А.-К. - т. 1, л. 143 от с.д., В. Т. В. - л.150, т. 1 от с.д., включително приобщените по реда чл.281, ал. 5, вр. ал. 1, т. 2 от НПК – л. 55, том 6 от д.п.; Е. Р. Р. - л. 154, т. 1 от с.д., Д. Б. М. - л. 181, т. 1 от с.д., Д. С. Д. - т. 1, л. 191 от с.д., Х. Н. П., т. 1, л. 194 от с.д., Х. Д. П.- т. 1, л. 229 от с.д., включително и прочетените изцяло на основание чл. 281, ал. 4, вр. ал. 1, т. 2 от НПК – л. 65, том 6 от д.п., А. М. М. - т. 1, л. 230 от с.д., С. А. Н. - т. 1, л. 231 от с.д., К. Ц. З. - т. 1, л. 233 от с.д., както и частично прочетените по реда чл. 281, ал.5, вр. ал. 1, т. 2 от НПК – л. 67, том 6 от д.п., З. Т., приобщени изцяло по реда чл. 281, ал. 5, вр. ал. 1, т. 4 от НПК -л. 15, том 9 от д.п., Д. З. М.-т. 1, л. 238 от с.д., както и приобщените по реда чл.281, ал. 4, вр. ал.1, т. 1 и т. 2 от НПК – л. 95, том 6 от д.п., Д. М. А. /А./ - т. 2, л. 587-604 от с.д., Й. О. Й. - т. 1, л. 268 от с.д., К. Д. Ч.,- т. 1, л. 271 от с.д., Й. К. П. - т. 1, л. 272 от с.д., Г. Р. К. - т. 1, л. 275 от с.д., П. М. П.-т. 1, л. 277 от с.д., Ц. М. А. - т. 1, л. 298 от с.д., К. В. Ц. - т. 2, л. 330 от с.д., С. - т. 1, л. 301 от с.д., служител под прикритие № 97 - т. 1, л. 309 от с.д.;

- експертизи: компютърно - техническа експертиза на вещото лице М. А.- л.17-47, том 7 от д.п., художествено-археологическа експертиза на вещите лица Г. Л. и Н. М. - л. 13, том 7 от д.п., идентификационно-оценителна експертиза на в.л. Н. В.- л.5-8, том 7 от д.п., идентификационно-оценителна експертиза на в.л. Н. В. - л.52-61, том 7 от д.п., идентификационно-оценителна експертиза на в.л. Н. В. - л. 79-84, том 7 от д.п., техническа експертиза за истинност на в.л. К. К.- л.66, том 7 от д.п., допълнителна съдебно техническа експертиза на в.л. Г. К. Р. от 8.07.2016 г., допълнителна идентификационно оценителна експертиза - л.89-95, том 7 от д.п.;

-писмените доказателства и доказателствени средства:

том 2 от досъдебното производство - удостоверения от Агенция по вписванията относно Фондация "Абагар" и Фондация "Абагар - 2005" - л. 3-5; справка по лице завещател - л. 7; копие на саморъчно завещание от Г. П. Е. от 5.06.2009г.- л. 8; протокол за обявяване на саморъчно завещание от 20.07.2011 г. от И. Д., нотариус с район на действие РС-София - л. 10; декларация за вписване обявено саморъчно завещание - л. 11, други документи във връзка с горното завещание- л. 12-16, удостоверения за актуално състояние на Фондация "Абагар" и Фондация "Абагар - 2005" и документи от фирмените дела: заявление за вписване, учредителен акт, устав, образци от подписи, уведомителни писма, преводни нареждания - л. 13-79; препис-извлечение от акт за смърт на Г. Е. - л. 80, л. 88, протокол от заседание на настоятелството на Фондация "Абагар-2005" от 14.09.2011г. - л. 81-82, удостоверение за наследници на Г. Е. - л. 89, писмо №04-02-322/29.11.2012 г. на Министерство на културата, заявление за идентификация с вх. № 46/02.04.2012 г., декларация от А. П., списък от 131 броя заглавия на книги, писмо от 20.04.2012 г. до В. Р. с експертни решения на Комисията за идентификация на движими културни ценности и необходимост от финансиране за откупка на ценни книги, писмо № 45-00-130/28.06.2012 г. до арх. Г. С. - зам.министър на културата за отпускане на средства за откупуване на част от библиотеката на Г. Е.; писмо № 45-00-130/05.06.2012г. на Министерство на културата относно средства за закупуване на част от библиотеката на Г. Е., докладна записка от Р. П. и С. Ч. относно проучване архива на архим. Г. Е.-л. 91-109, писмо с изх. № 04-08-27/23.11.2012 г. на Държавна агенция "Архиви", според което А. П. и Г. Е. не са подавали заявление за включване в Регистъра на Националния архивен фонд на притежавани от тях ценни документи - л. 111, писмо с изх. № 24/700 от 27.11-2012 г. на МФ, Агенция Митници, ЦМУ, според което в периода 01.01.1999г. - 31.12.2000 г. не са открити данни за регистрирани ЕАД за внос и износ на стоки, представляващи културни ценности от страна на А. П. и Г. Е.; **том 4 от досъдебното производство:** протокол от 6.11.2012 г. за претърсване и изземване на жилище в гр. ***, ул. "****" № ***, ет. ***, ап.*** - л. 17-20, фотоалбум към него – л. 21 -30, протокол от 6.11.2012 г. за претърсване и изземване на жилище в гр. ***, ул. "****" № ***, ет. ***, ап. 2 - л. 31 – 34, фотоалбум към него - л. 35-40, протокол от 7.11.2012 г. за претърсване и изземване на жилище в гр. ***, ул. "****" № ***, ет. ***, ап. 2 - л. 41-44, фотоалбум към него - л. 45-49, протокол от 9.11.2012 г. за претърсване и изземване на жилище в гр. ***, ул. "****" /гаражна клетка № 8/ - л. 50-54, фотоалбум към него - л. 55-63, протокол от 6.11.2012 г. за претърсване и изземване в офис на "Нетинфо"ЕАД - л. 64-66, приемо-предавателен протокол от 13.11.2012г. относно обектите, описани в протоколите за претърсване и изземване - л. 69-76; **том 5 от досъдебното производство** - 29 броя протоколи за оглед на веществени доказателства; **том 6 от досъдебното производство:** протокол за доброволно предаване от 7.11.2012 г. от И. К. - л. 29, протокол от 19.10.2012 г. на комисия в състав А. С., Р. П., С. Ч., Д. Б. и Ч. П. относно предложения за откупки -л. 72-73, писмо с изх. № 13/01.02.2013 г. от НЛМ с приложения: заявление за идентификация с вх. № 46/02.04.2012 г., заповед №26/03.04.2012г. на директора на НЛМ относно определяне на комисия, която да извърши идентификация на 131 брой книги по подаден от подсъдимата опис, протокол от 10 и 11.04.2012 г. от заседание на Комисията, назначена с горната заповед, Докладна записка от Р. П. и С. Ч. относно проучване архива на архим. проф. Г. Е. - л. 69-94, договор за доброволно предаване от 12.02.2013г. от св. Д. М. - л. 98, договор от 14.03.2012 г. между А. П. и "Комарт" ЕООД - л. 99-101, договор от 20.12.2011 г. между А. П. и "Комарт" ЕООД - л. 105-107; **том 7 от досъдебното производство:** протокол за оглед на веществени доказателства от 8.11.20012г. на 1 брой книга с твърди корици с надпис „EKTESIS TOU TO DIADOXOU 1897”, със заглавие „EKTESIS TOU TO DIADOXOU ATHNIA 1897” - л. 1-2, протокол за оглед на веществени доказателства от

8.11.2012 г. на мраморен детайл със скулптурирана окраса, представляваща крилата детска фигура -л. 9-10, протокол за доброволно предаване от 6.11.2012 г. от подс. А. П. на 4 броя банкноти в копюри по 100 лева - л. 62, 1 брой бял лист с формат А 4, с печатен текст, адресиран до г-н А. със саморъчен подпис в долния ъгъл и надпис под него А. П. - л. 73, **том 8 от досъдебното производство:** справка за съдимост на подсъдимата - л. 17, снимка -л. 36, три броя имейли, представени от подсъдимата - л. 38-41, снимки, представени от св. Б. Б. на 19.10.2012 г. - л. 46-50; **том 9 от досъдебното производство:** 2 броя заявления от А. П. с вх. № 175/26.11.2012 г. и с вх.

№10/24.01.2013 г. за идентификация на пет броя тетрадки, част от архива на Ж. Н. и книги от библиотеката на Г. Е.-л. 34, л. 35, опис на книги, притежавани от А. П., предоставени на НЛМ за идентификация през 2013 г. - л. 36-46; **том 10 от досъдебното производство** - справка за притежаван от подс. П. л.а. „Опел“, сив и л.а. „Шкода Румстър“ - л. 106, справка от Агенцията по вписванията, отбелязвания и заличавания от персоналната партида на А. П. - л. 111-112, справки за действащи трудови договори и за осигуряване на А. П. - л. 114-121, приемо - предавателен протокол относно предварително описани пари - л. 174-183; **съдебна фаза: първоинстанционно производство:** справка за съдимост на подсъдимата А. П. л. 116, т. 1, извлечение от регистъра за починали лица на община Скопие, Република Македония по отношение на св. З. Т.- т. 1, л. 169 -170, писмо с рег. № А 28187 от 26.09.2016 г. на Дирекция „Международно оперативно сътрудничество“ – т. 2, л. 457, превод на български език на имейл от 29.10.2012г., изпратен от пощенска кутия *** на адрес ***- л. 213 от червен класьор с надпис експертиза по н.о.х.д. № С -31/15, материали по опис от интернет и медии във връзка с продажба на процесните или подобни книги, медийни публикации, документи от НПИМ и МК във връзка с книгите от Робърт колеж, писмо от Х. П. до Негово Високопреосвещенство П. А. Г. –л. 650-707, т. 2;

-секретни материали: **том 1** - писмо с вх. № А-71/27.07.-2012 г. на Държавна агенция „Архиви“-л. 10, справка относно прилагане на СРС с рег. № RB202204-*** по искане за използване на СРС с рег. № 6***/11.10.2012 г. по описа на СГП и разрешение за използване на СРС с рег. № 14-***/11.20.2012 г. по регистъра на СГС-л. 53-55, протокол относно придобити вещи във връзка с доверителна сделка от 24.10.2012 г. – л. 56, протокол за оглед на ВД от 31.10.2012г. на придобитите при доверителна сделка от 24.10.2012 г. две книги- л. 57-58, доклад от С. Е. по повод посещението му в Рим през 1988 г., в който се съдържа опис на книжовните и архивни фондове на българския католически център Абагар – л. 68-138; **том 3**-справка относно прилагане на СРС от 5.11.2012 г. – л. 4-5, протокол относно придобити снимки от служител под прикритие 45 броя снимки от 5.11.2012 г. – л. 6 -18, справка относно прилагане на СРС от 6.11.2012г. – л. 19-21, протокол относно придобити вещи от доверителна сделка от 6.11.2012г. - л. 22, справка относно придобита информация за контакт между българския консул в Италия, Рим Е. П. - л. 26; материали по МПП от заместник прокурор на Република Италия към Съда в гр. Рим по съд. дело № 7425/2013 г.;

-веществени доказателства и веществени доказателствени средства от приложени по делото специални разузнавателни средства.

Пред тази инстанция са събрани допълнителни доказателства. Проведен е допълнителен разпит на С., като са прочетени изцяло показанията на същия, дадени пред съдия в хода на досъдебното производство; проведен е разпит на свидетелката Б. Б., като са приобщени изцяло показанията ѝ от досъдебното производство - т. 8, л. 44-45 от д.п.; проведен е разпит на свидетелката Е. П.; изслушани и приети са заключенията на двете експертизи, назначени при предходните две разглеждания на делото пред САС, а също и заключенията по художествено-археологическата

експертиза и идентификационно-оценителните експертиза на експерта Н. В.; изслушани са записи от приложени по отношение на подсъдимата специални разузнавателни средства; приобщени са писмени доказателства, представени при предходните въззивни производства, включително секретни материали, съхранявани в папка без номерация по делото; приобщени са и представени от защитата писмени доказателства.

IV. При приетата и ценена и от първия съд доказателствена маса и събраните пред тази инстанция доказателства въззивният съд изведе следните релевантни факти относими към обвинението по чл. 278а, ал. 1 от НК.

Предварителни бележки

Подсъдимата А. П. е родена на ***** година в гр. ***, българка, българска гражданка, с висше образование, неомъжена, неосъждана. Завършила е Софийската художествена академия. Занимава се по занятие с изработването на предмети от художествено стъкло.

Подсъдимата е наследник по завещание на архимандрит Г. П. Е. /1926-2011/.

Г. Е. е виден български католически духовник. Роден е в ямболското село ***. Получил е източнообредна подготовка в Папския Източен институт Russicum в Рим. На 19 юни 1966 година в църквата „Сан Клементе“ е въздигнат в архимандритски сан по източен обред. В продължение на 27 години е бил визитатор на Светия престол за българите католици в чужбина – позиция, включваща духовното обгрижване на българите зад граница.

През 1981 г. Г. Е. създава в Рим Българския католически книжовен архив „Абагар“, наречен така по името на първата печатна книга на български език, издадена в Рим през 1651 година от католическия епископ Ф. С.. Архивът съдържа ценна книжнина – редки библиографски издания на български език и лични фондове на заслужили българи, живели извън България, но тясно свързани с нейната история и култура.

След възстановяване на дипломатическите отношения на страната със Светия престол през 1991 г. Е. се завръща в България като първия шарже д'афер /постоянен пратеник/ на Ватикана. Няколко години по-късно той пренася в страната архива „Абагар“.

С решение от 10.02.1994 г. по т.д. № 26235/1993 г. на СГС е регистрирана учредената от Е. фондация „Абагар“, която се представлявала от директора ѝ свидетелят С. В. Е. – негов племенник.

През 2003 г. на изложба в гр. Рим, организатор на която била подсъдимата, А. П. и Г. Е. се запознали. Постепенно между двамата се създали отношения на трайно сътрудничество по повод културни и свързани с изкуството инициативи, включващи и работа за вестник „Абагар“.

С решение от 04.08.2005 г. на СГС по т.д. № 8966/2005 г. Г. Е. учредил фондация „Абагар - 2005“, на която подсъдимата била вписана като член.

На 11.07.2011 г. Г. Е. починал.

Приживе той изготвил саморъчно завещание, съхранявано при нотариус И. Д. с район на действие РС София, с което оставял цялото си движимо и недвижимо имущество на подсъдимата А. П..

На 20.07.2011 г. по молба на подсъдимата завещанието било обявено от нотариус. След

нотариалното действие А. П. придобила права върху цялото имущество на покойния, включително и върху жилище в гр. ***, на ул. „****“ № ***, което Е. приживе обитавал и където съхранявал архива „Абагар“.

На 14.09.2011 г. се провело заседание на настоятелството на фондация „Абагар - 2005“, на което подсъдимата А. П. била избрана за директор, а за членове на настоятелството – свидетелите Д. Б. М., Е. Р. Р., А. М. М. и В. Т. В..

Подсъдимата решила да продължи започнатите от Е. преди смъртта му преговори с Конгресната библиотека за продажба на книги, за да може получените средства да бъдат използвани за дейността на фондацията. Същата реализирала продажбата, след като била извършена идентификация по реда на ЗКН и подзаконовите актове по приложението му на книгите и получила всички необходими документи за това.

За други книги и предмети, включително тези, които са предмет на обвинението, подсъдимата не предприела действия по идентификация.

-

Факти относно обвинението по пункт едно от продължаваното престъпление

-

Свидетелката Д. М. е собственик на „Комарт“ ЕООД и притежава галерия за съвременно изкуство „Юзина“, находяща се в град ***, на ул. „****“ № ***.

През 2011 г. подсъдимата и свидетелката М. се запознали по повод продажба на изработени от А. П. стъклени пластики. На 20.12.2011 г. бил сключен договор за консигнация между П., в качеството на консигнат, и "Комарт" ЕООД, в качеството на консигнатор. Договорът имал за предмет продажба в художествена галерия "Юзина" на 5 броя произведения на изкуството, собственост на подсъдимата /т. 6, л. 105-107 от д.н./.

При срещите си със св. М. подсъдимата й разказала, че е наследник на архимандрит Г. Е., че е собственик на фондация „Абагар“ и притежава ценни книги, част от които желае да продаде. Идеята била възприета положително от свидетелката М., която се съгласила в галерията да бъдат изложени такива предмети за продажба.

На 14.03.2012 г. подсъдимата оставила в галерия „Юзина“ 17 произведения, сред които книгите: „Под игото“ - юбилейно издание, подписано от автора, на което обявила цена от 5 000 лева и „Библия - Москва. Московска синодална топография, 1784 г.“, на която обявила цена от 20 000 евро.

За оставените вещи между подсъдимата и свидетелката М., като представител на „Комарт“ ЕООД, бил сключен договор за консигнация, по силата на който горните книги следвало да бъдат предложени за продажба на трето лице от името на галерията, но за сметка на подсъдимата. В договора под № 2 и № 5 на предлаганите вещи били вписани съответно "Под игото-Вазов" и "Библия 1784". Съгласно член 8 от договора цената, под която следвало да се оферира вписаната под № 2 вещ била 5 000 лева, а цената, под която следвало да се оферира вписаната под № 5 вещ, била 20 000 евро /т. 6, л. 99-101 от д.н./.

В уговорения в договора срок М. показвала книгите на нейни клиенти, включително и на руския посланик, но никой не проявил интерес към закупуването им. М. също решила, че не желае да закупи предоставените по договора книги, поради което на 16.03.2012 г. ги върнала на подсъдимата срещу направена на ръка отметка "получени всички книги на 16.03.2012 г. "

Факти относно обвинението по пункт пет от продължаваното престъпление

На 12.06.2012 г. по искане за използване на специални разузнавателни средства с рег. № RB 202001-*** от 11.06.2012г. било издадено разрешение за прилагане по отношение на подсъдимата П. на оперативен способ подслушване за срок от 60 дни. След ново искане с рег. № RB 202001-*** от 02.08.2012г. подслушването по отношение на подсъдимата било удължено с още 120 дни.

На неустановена дата през 2012 година свидетелят Д. М. – духовно лице, член на настоятелството на фондация „Абагар - 2005“ и лично познат на подсъдимата, ѝ предложил да се свърже със свидетеля Д. А.. Последният бил част от управителното тяло на Фондация „Българска православна Екзархия“ в гр. Истанбул, Република Турция и свидетелят М. преценил, че част от вещите в дома на П. могат да представляват интерес за него или за българи, живеещи в Истанбул, за да ги закупят и дарят на църквата.

На 20.08.2012 г. подсъдимата се свързала със свидетеля Д. А. на телефонен номер, предоставен ѝ от свидетеля Д. М.. В този телефонен разговор и в последващи три от същия ден на друг номер, предоставен лично от свидетеля Д. А., подсъдимата обявила, че разполага с ценни вещи, принадлежащи на униатската църква, които предложила за продажба. В телефонните разговори подсъдимата дала описание на вещите, като свидетелят А. поискал информацията за тях и цените да му бъдат изпратени по факс, който предоставил. Обяснил, че ще има достъп до факса след първи септември на същата година, след което разговорът бил преустановен */разговор № 19, 20, 21 и 22 – папка 1 от изготвените веществени доказателствени средства във връзка с приложените СРС/*.

На бял лист с формат А 4, с печатен текст, със саморъчен подпис в долния ъгъл и надпис под него А. П. подсъдимата подготвила исканата от свидетеля А. информация. На неустановена точна дата в началото на месец септември тя изпратила на факса, предоставен ѝ от свидетеля Д. А.. В писмото предложените за продажба от подсъдимата вещи били описани по следния начин:

1. кръст (двустранен), който се носи пред църковното шествие с размер 49/41 см. за 50 000 евро;
2. обков на икона - размер 32/26 см. - за 25 000 евро;
3. ритуална чаша - височина 25 см. - 5 000 евро;
4. и 5. два броя рипиди (ритуални слънца, които водят църковното шествие) - едната е двустранна, а другата едностранна, размер 41/37 см., на всяка рипида са изобразения светите братя Кирил и Методий (те са единствените, на които са изобразени светите братя - няма други с подобни образи) - цена 150 000 евро;
6. икона на св. Георги с обков - сребро, проба 1000, изцяло позлатена на цена 30 000 /не е уточнена валутата/.

В изпратения факс по отношение на първите пет вещи подсъдимата добавила следната информация: *„Всички експонати са изработени от чисто сребро, проба 1000 и проба 975. Лъчите са позлатени. Характерна цариградска изработка. Със султански печати. Създадени са специално за официалното откриване на цариградската уния през 1860 г. Монсеньор Е. ги получава след смъртта на свой прачичо епископ М. М., последният български униатски епископ в Цариград до смъртта си през 1926 г.“*

След получаване на факса свидетелят Д. А. информирал Управителния съвет на

Фондация „Българска православна Екзархия“ в гр. Истанбул за предлаганите от подсъдимата вещи. Посочените от подсъдимата цени не били във финансовите възможности на фондацията и предложените църковни вещи не били закупени. При последващ разговор с подсъдимата свидетелят А. я уведомил за това обстоятелство.

Приживе Г. Е. бил оставил тези и други вещи на съхранение в гр. Болоня, във Фондацията за религиозни науки Джовани XXII. На 23.02.2012 г. срещу протокол за предаване, в качеството си на наследник на Г. Е., подсъдимата получила фактическа власт върху тях. /л. 64 -70 и л. 72 от въззивното дело/.

Към момента на разговора с Д. А. вещите, описани във факса до Д. А., били внесени от Република Италия в Република България.

Обвинението по пункт две, три и четири от продължаваното престъпление

-

Приживе Г. Е. притежавал *мраморен ъглов фрагмент с външни правоъгълни очертания и сегмент от кръгла кухня*, с размери на основата 0.30 м. х 0.30 м. и височина 0.39 м., изобразяващ гола, детска, крилата фигура с вдигната и свита в лакътя лява ръка. Като вещ със символно значение и за закрила фрагментът за известно време бил вграден в стена от дома на архимандрит Е. в Италия, а впоследствие изваден и оставен за съхранение в манастир.

Фрагментът представлявал ценна археологическа находка с датировка от II век след Христа. Износът на подобна вещ се подчинявал на определени правила и разрешения от италианските власти и приживе Г. Е. не внесъл тази вещ в България.

След смъртта му, осъзнавайки ценността на фрагмента, подсъдимата започнала да търси начин за пренасяне на вещта. При заобикаляне на процедурата по издаване на сертификат/лицензия за износ от италианските власти подсъдимата била подпомогната от Е. П. – български консул в Италия. Тя обещала на П. да я снабди с консулска декларация, с която при необходимост на границата да удостовери легалния износ на вещта /разговори № 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 от папка № 1, съдържаща ВДС от приложените специални разузнавателни средства/.

В средата на месец октомври 2012 г., придружена от свидетеля Д. Д.-неин познат, който по това време извършвал строителни работи в жилището на ул. „***“, подсъдимата влязла в Република Италия с лек автомобил „Шкода“ с рег. № ***. Престоят на подсъдимата и свидетеля в страната продължил няколко дни. При това посещение подсъдимата се снабдила с консулска декларация от св. П., в която било описано, че пренася фрагмент - надгробен паметник на нейния наследодател Г. Е. /л. 63, л. 65 от въззивното дело/, успяла да вземе от манастира, да изнесе от Италия, съответно да внесе в страната ни гореописаната вещ.

След внасянето на вещта в България мраморният фрагмент бил съхраняван в жилището на ул. „***“.

На 11.10.2012 г., по искане за използване на специални разузнавателни средства с рег. № 6***/11.10.2012г. по описа на СГП, било издадено разрешение с рег. № 14-*** по описа на СГС за прилагане на СРС „Разследване чрез служител под прикритие“ и „Доверителна сделка“.

На служител под прикритие с идентификационен № 96 били поставени задачи: да осъществи контакт с А. П. и/или нейни доверени лица; да установи доверителни отношения с нея, като се представя в близки отношения с други лица, които се занимават с незаконно придобиване, съхранение на културни ценности и продажбата им; да осъществи доверителни сделки с подсъдимата и/или нейни доверени лица с

предмет различни по вид движими културни ценности; да установи местата на съхраняване на незаконно придобитите движими културни ценности; да договори място и време на доверителни сделки с голямо количество и/или стойност на движими културни ценности.

В изпълнение на тези задачи на 24.10.2012 г. служител под прикритие с идентификационен № 96 се срещнал с подсъдимата в кафене в гр. София, на бул. „Васил Левски“. Служителят под прикритие се представил под името З. А. и обяснил, че представлява гръцки гражданин, интересуващ се от придобиването на исторически документи и предмети. Подсъдимата на свой ред обявила, че е наследник на монсеньор Е., който ѝ бил завещал голям брой ценни вещи и книги, включително и гръцки такива, които може да му покаже. В хода на разговора подсъдимата обяснила, че част от вещите, които притежава, не могат да бъдат предложени за продажба преди да бъдат регистрирани по законния ред.

В същия ден подсъдимата и служителят под прикритие отишли в обитавания от подсъдимата апартамент на ул. „***“. Там подсъдимата показала на служителя под прикритие различни книги – част от тях свързани с униатската църква. Сред показаните книги били „Под игото“ - юбилейно издание, подписано от автора, и „Библия - Москва. Московска синодална топография, 1784г.“. По отношение на втората книга подсъдимата коментирала, че е изключително ценна и стара и цената ѝ възлиза на 50 000 евро.

Подсъдимата показала на служителя под прикритие също така и църковна утвар - султански печати /рипиди/, на престолен кръст и църковна чаша /потир/, за които уточнила, че принадлежат на униатската църква.

Църковната утвар, „Под игото“ и Библия Москва не били предложени за продажба, а само показани от подсъдимата на служителя под прикритие с уточнението, че преди евентуалното им отчуждаване в бъдеще, те трябва да бъдат „узаконени“. Такъв бил коментарът на подсъдимата и по отношение на книгите, свързани с униатската църква.

На срещата подсъдимата коментирала пред служителя под прикритие мраморния фрагмент, който по-рано била внесла от Италия. Уточнила, че археологическата находка е изключително ценна, но не е свързана с българската история и при интерес може да бъде продадена веднага на лицето, което служителят под прикритие представлява.

В апартамента на ул. „***“ подсъдимата показала и обявила за отчуждаване пред служителя под прикритие няколко книги на гръцки език. Посочила цена за придобиването им, след което служителят под прикритие обявил, че към този момент може да закупи само част от тях. Срещу сумата от 400 лева служителят под прикритие придобил един брой книжно тяло, съдържащо подвързани заедно две книги с обща подвързия - картон облепен с мраморна хартия в кафяво-жълти нюанси, кожено гръбче с надпис „ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΑΤΙΑΡΧΙΚΑ“, с библиотечен етикет със сигнатура на книгата с „№ 270 Гр 1“. В общата подвързия били подвързани две книги - „ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ“, съдържаща 269 страници на гръцки език и „ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΑΟΥ“, съдържаща 208 страници на гръцки език, с автор Михаил Гедеон.

П. и служителят под прикритие разменили телефонни номера и имейли и се уговорили подсъдимата да му изпрати снимки на коментираните на срещата църковна утвар и мраморен фрагмент.

На 24.10.2012 г. бил съставен протокол относно придобити вещи от доверителна сделка, в който било отразено получаване на вещи при доверителна сделка от служител под прикритие с идентификационен № 96 /л. 56, том 1 от секретните материали/.

Огледът на тези веществени доказателства бил извършен на 31.10.2012 г. и обективиран в протокол от същата дата, приложен на л. 57-58 на т. 1 от секретните материали. */Отчуждените две книги с обща подвързия - картон облепен с мраморна хартия в кафяво-жълти нюанси, кожено гръбче с надпис „ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΑΤΙΑΡΧΙΚΑ”, са предмет на прекратеното по давност обвинение по чл. 278 б от НК, но за пълнота на изложението и в контекста на изследване поведението на С. се посочват и тук./*

На 30.10.2012 г. подсъдимата изпратила на електронната поща на С. четири броя снимки на църковната утвар, коментирана при личната им среща няколко дни по-рано – султански печати, напRESTOLEN кръст и църковна чаша /потир/. Служителят под прикритие позвънил на подсъдимата и ѝ казал, че човекът, който представлява, проявява интерес и към мраморната статуя и документите, свързани с униатската църква, като поискал информация за техните цени. П. отказала да води този разговор по телефона и предложила на агента да се срещнат на 5.11.2012 г. в апартамента на ул. „****“, където да обсъдят този въпрос.

На 5.11.2012 г., около обяд, С. отишъл до дома на подсъдимата, придружаван от негов колега, действащ като служител под прикритие № 97. Последният останал в автомобила, с който двамата се придвижвали, а С. се качил в апартамента на П..

На срещата между двамата подсъдимата потвърдила опасенията си, че е подслушвана и следена и обявила, че не желае да се обсъждат културни ценности и вещи по телефона. Повторила, че не може да продаде книгите, свързани с униатската църква, защото „били показвани по телевизията и имало много шум около тях“, но заявила, че няма пречка да стори това по отношение на мраморния фрагмент, който не бил свързан с българската история и бил внесен безпроблемно от Италия. На въпрос на служителя под прикритие за цената на фрагмента подсъдимата обявила сума от 25 000 евро, която поискала да бъде преведена по нейна сметка в „Райфайзенбанк“. Допълнила, че ако продължат да „работят“ заедно, парите следва да бъдат превеждани по сметка на фондация „Абагар“, с посочено основание за превода закупуване на нейни стъклени пластики. Подсъдимата качила на USB флаш памет 45 броя снимки на мраморния фрагмент и църковната утвар и ги предоставила на служителя под прикритие, след което той напуснал апартамента с уговорка за нова среща, на която да придобие мраморната статуя, в случай че лицето, което представлява, прояви интерес към вещта.

По-късно през деня в телефонен разговор между подсъдимата и С. било уточнено, че закупуването на мраморната статуя ще се осъществи на 6.11.2012 г.

На 5.11.2012г. бил съставен протокол относно придобитите от служител под прикритие 45 броя снимки */том 3, л. 6-18 от секретните материали/*.

На 06.11.2012 г. С. отишъл до дома на П. на ул. „****“, придружен от служител под прикритие № 97, който управлявал превозното средство, с което двамата се придвижвали. Подсъдимата ги очаквала пред блока, заедно със свидетеля Д. Д., който по това време извършвал ремонтни дейности в апартамента ѝ. Преди срещата със служителя под прикритие подсъдимата помолила свидетеля Д. да вземе мраморния фрагмент от апартамента и да го занесе в помещение на партерния етаж. Именно към това помещение се насочили подсъдимата, свидетелят Д. и служителят под прикритие № 96. Служител под прикритие № 97 останал да ги изчака в колата.

В помещението на партерния етаж мраморният фрагмент бил видян от С., след което били обсъдени обстоятелствата по предаването на вещта и нейното плащане.

Подсъдимата и агентът се разбрали след предаването на мраморния фрагмент да отидат в банката, където сумата да бъде дадена от служителя под прикритие на ръка на П., а тя, тъй като имала доходи, които да обяснят произхода на парите, да ги внесе по своя сметка.

На тази среща подсъдимата показала на служителя под прикритие още няколко книги на гръцки език. Свидетелят харесал две от тях, но казал на подсъдимата, че има пари само за едната. П. казала, че ще му подари другата и служителят под прикритие платил сумата от 400 лева, след което получил и двете книги. Първата представлявала картон обвит с черен промазан плат с щамповани рамки, кафяво кожено гръбче, с надпис „EKTESIS TOU TO DIADOXOU 1897“, със заглавие „EKTESIS TOU TO DIADOXOU ATHNIA 1897“, съдържаща 647 страници, а втората - книга с твърди корици - картон обвит със светло син плат силно захабен и избелял, със заглавие I. BERGSON „TO GELIO“, ATHNIA, 1914, съдържаща 121 страници.

В съответствие с уговорката мраморният фрагмент бил натоварен в багажника на колата, с която С. пристигнал, след което той, подсъдимата и свидетелят Д. тръгнали към близкия клон на Райфайзенбанк.

По пътя подсъдимата П. и свидетелят Д. били задържани от органите на полицията.

На 6.11.2012 г. бил съставен протокол, в който било отразено придобиването при доверителна сделка от служител под прикритие на:

- един брой книга с кафеникава корица, съдържаща 647 страници на старогръцки език, с екслибрис на Г. Е. и печат на „Абагар - Български църковен архив в Рим“;

- един брой книга с избледняла сиво-синя на цвят корица, съдържаща 121 страници на старогръцки език, с екслибрис на Г. Е. и печат на „Абагар - Български църковен архив в Рим“ и

- един брой каменна статуя, наподобяваща малко дете с крила /Амур/, с височина около 40 см. и тегло 50 кг, поставена в мръсно сива на цвят торба, тип мешка, със зелени сезалени връзки /*т. 3, л. 22 от секретните материали*/.

На 8.11.2012г., с участието на поемни лица и специалист - технически помощник, в Националния исторически музей бил извършен оглед на веществените доказателства, придобити от служителя под прикритие при доверителна сделка, след което били съставени протоколи.

След съдебно разрешение на 6.11.2012 г. било извършено претърсване на жилище, обитавано от подсъдимата А. П., на адрес гр. ***, ул. „****“ № ***, ет. ***, ап.*** и прилежащите към него помещения. При следственото действие били иззети вещи, подробно описани в протокола за претърсване и изземване и албум със снимков материал /*т. 4 л. 17-20 и л. 21 -30 от д.н.*/.

След съдебно разрешение на 6.11.2012 г., 7.11.2012 г. и 9.11.2012г. било извършено претърсване на обитаваното от подсъдимата жилище на адрес гр. ***, ул. „****“ № ***, ет. ***, ап. 2, прилежащите към него помещения и на гаражна клетка на ул. „****“. При следствените действия били иззети вещи, подробно описани в протоколите за претърсване и изземване и албуми със снимков материал /*т. 4, л. 31 – 34, л. 35 – 40, л. 41-44 и л. 45-49 от д.н.*/.

След съдебно разрешение на 6.11.2012 г. била иззета от базата данни на пощенския сървър на ABV.BG, поддържан от „Нет инфо“ ЕАД, кореспонденция, съдържаща се в електронен адрес ***. Кореспонденцията била свалена на оптичен носител DVD - R, марка „MAXELL“ с № FGE012312239D11, запечатан в бял хартиен плик с печат на ГДНП – МВР /*т. 4, л. 64-66 от д.н.*/.

От относимите към главния факт експертизи по делото се установява следното:

1. Компютърно техническата експертиза на вещото лице М. А. изследва архива на

електронна кореспонденция на пощенска кутия ***, от която е осъществявана кореспонденция и коментари по повод сделки с книги с пощенска кутия с адрес imit@loc.gov. Според експертизата първоначалните договорки за покупко-продажбата се осъществяват от друг електронен адрес - , като впоследствие цялата кореспонденция е преминала през предоставената за изследване пощенска кутия *** /т. 7, л 14-47 от д.п./.

2. **Допълнителната съдебно техническа експертиза** на в.л. Г. К. Р. снима на хартиен носител от наличния по делото оптичен носител /диск/ извлечените имейли от пощенска кутия *** и всички имейли за периода 1.10.2012г.-30.10.2012 г.

3. От заключението на **художествено-археологическа експертиза** /т. 7, л. 13 и сл. от д.п./, изготвена от вещите лица Г. Л. и Н. М., и от техния разпит в съдебно заседание се установява, че изследваният **мраморен ъглов фрагмент** представлява детайл от мраморно изделие с релефна украса с външни правоъгълни очертания и сегмент от кръгла кухня с размери: основа - 0.30 м. х 0.30 м. и височина - 0.39 м. От украсата са запазени изображение на гола детска крилата фигура с вдигната и свита в лакътя лява ръка. Фрагментът е изработен от качествен ситно-зърнест мрамор с бял цвят, прошарен със сиви ивици. Фигурата е запазена до основата на торса. Лявото крило е запазено изцяло. Под него, както и под дясната страна на фигурата, са запазени основите на два гирлянда, които са се спускали надолу и встрани. Главата е запазена изцяло, с изключение на носа, при чието връхче има слабо отчупване. За обозначаване на зениците на очите, детската уста и къдриците е използван свредел. В полето зад лявото крило на фигурата е запазена частично лявата страна от фронтално представената глава на горгона Медуза. По повърхността на мрамора има частични варовикови отложения, които са доказателство за дълговременен престой на предмета в земята. Повърхностните замърсявания са почистени със съвременни препарати, от които има останки в дълбочините на релефа.

Според експертите мраморният предмет е ъглов детайл от горната лява част на коритото на изключително запазен и качествен детски мраморен саркофаг или осуарии за съхраняване на останки след кремация с датировка от II век след Христа, предназначен за представител на по-висока обществена прослойка. Установените сиви жилки на фрагмента се съдържат и са характерни за 99 % от паметниците от мрамор в нашите земи, защото са от кариери, които са в непосредствена близост до съвременната територия на България. Поради това, макар да би могъл да има произход от всеки от регионите, включени в границата на Римската империя, вещите лица заключават, че е *възможно, но не сигурно*, обектът да произхожда и от България. Фрагментът представлява археологическа находка със значима културна, научна, археологическа и художествена стойност. Оценката му в пари възлиза на 10 000 лева. Обектът притежава качествата на движима културна ценност по смисъла на член 7 от Закона за културното наследство и подлежи на идентификация и регистрация съгласно същия закон и Наредба № Н-3 от 3.12.2009г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра на движими културни ценности.

4. **Идентификационно-оценителна експертиза на в.л. Н. В.**, приложена на л. 52, т. 7 от д.п., обследва материалната стойност и качеството на културна ценност на друга част от процесните вещи. По отношение на онези с отношение към главния факт експертът, включително и след уточнения в съдебно заседание, приема следното:

- **едната рипида** - предмет на обвинението по пункт 2 и 5 по обвинителен акт, е изработена от сребро, от втората половина на XIX век е и е с височина 31 см. и диаметър на кръга 25 см. Украсата около кръга се състои от осем ветрилообразни елементи с по 12 лъча с двойни заострени краища. На лицевата ѝ страна в средата е изобразена Света Троица, отстрани – четирима евангелисти, отгоре и отдолу – ангели и

серафим; задна страна – в средата св. Кирил и св. Методий, отстрани – четиримата евангелисти, отгоре – Исус Христос, отдолу – ангели и серафим; от двете страни – флорални елементи; без дръжка.

Материалната ѝ стойност е 8 000 лева.

- **втората рипида** - предмет на обвинението по пункт 2 и 5, е изработена от сребро, от втората половина на XIX век е и е с височина 31 см. и диаметър на кръга от 25 см. Украсата около кръга се състои от осем ветрилообразни елементи с по 12 лъча с двойни заострени краища. На лицевата страна в средата е изобразена Света Троица, отстрани – четирима евангелисти, отгоре и отдолу – ангели и серафим, без задна част и дръжка.

Материалната ѝ стойност е 4 000 лева.

- **напрестолният кръст, тип лъчист** - предмет на обвинението по пункт 2 и 5, е изработен от сребро върху метална конструкция и е от втората половина на XIX в., с височина 47,5 см. и ширина 41 см. Украсата му от едната страна: в средата – Христово разпятие, отгоре – Бог Отец, отляво – св. Богородица, отдясно – Йоан Богослов, отдолу – пророк Моисей; от другата страна: в средата – Възкресение Христово, отгоре – всевиждащото Божие око, отляво – евангелист Йоан, отдясно – евангелист Матей, отдолу – евангелист Лука, без дръжка, щемпел – султанска тугра.

Материалната му стойност е 10 000 лева.

- **обковът на икона Св. Богородица с Младенеца**, без самата икона, предмет на обвинението по пункт 5, е от втората половина на XIX и е с размери 31x25,5 см. Света Богородица с Младенеца е изобразена в правоъгълник в средата на композицията, около която са разположени поддържащи я ангели, под тях е изобразена сцена на приемане на писмото на фона на града и пристанището. Външният декоративен правоъгълник е украсен с лозови клони и гроздове, а в четирите ъгъла са разположени осмолистни цветя.

Материалната му стойност е 3 000 лева

- **иконата на Св. Георги Победоносец** с обков, предмет на обвинението по пункт 5 от обвинителния акт, е изработена от сребро с позлата и датира от края на XIX – началото на XX в., с размери 26,5 x 21,5 см. Изобразява Св. Георги на кон и с копие в ръка, с което убива змея. Обковът е масивен, светецът е изобразен с нимб около главата, съставен от двустри лъчи. Шлемът и нимбът са позлатени.

Материална стойност на иконата е 3 000 лева.

- **потир (ритуална чаша)**, предмет на обвинението по пункт 5 от обвинителния акт, е изработена от сребро с позлата, във втората половина на XIX в. Потирът е с височина – 22 см., диаметър при основата – 12,3 см., диаметър при отвора на чашата – 7 см. Украсата му е от флорални елементи, в средната част – изобразени отделно и монтирани с два винта четири венеца, хванати за краищата и отпуснати в средата. В основата на потира има изображения на четиримата евангелисти с техните символи. От вътрешната страна на долната част върху отделна пластина, която затваря основата на потира има надпис Pray For The Soul of Herietta T. Tate, на срещу положната страна има залепено правоъгълно листче с ръкописен текст и надпис с червен химикал Inv. 108. Пластината е украсена в средата с дъбови листа и жълъди, оформени в кръг.

Материалната стойност на потира е 1 500 лева.

Според заключението на експертизата всяка от горните вещи представлява културна ценност по смисъла на член 7, ал. 1 и ал. 2 от ЗКН и на член 52 от същия закон; вещите подлежат на идентификация и регистрация преди извършване на възмездни сделки с тях, съгласно член 113 от същия закон и се причисляват към Категория № 2 от

Приложение №12 към член 21, ал. 4 от Наредба № Н-3 от 3.12.2009г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра на движими културни ценности.

5. Заключениета на **Идентификационно-оценителната експертиза** на в. л. д-р Н. В., приложена на т. 7, л. 7- 84 от д.п., на **Допълнителната идентификационно-оценителна експертиза** на вещите лица д-р Н. В. и проф. д-р Б. Д., заменен впоследствие от в.л. Х. Х., приложена на т. 7, л. 89-95 от д.п., и на **Комплексната художествена и оценителна експертиза** на вещите лица д. М. и д. У. имат значение за предмета на делото, доколко обследват трите книжни произведения, предмет на обвинението по чл. 278а, ал. 1 от НК, включени в обхвата на пункт 1 и 2 от продължаваното престъпление.

Съгласно тези заключения книгата „Под игото“ с автор Ив. Вазов представлява роман в три части из живота на българите в предвечерието на Освобождението. Процесният екземпляр на книгата е издаден през 1920 г., добре запазен е, с подлепена оригинална фотография на автора след заглавната страница и с 16 илюстрации от известните художници Пьотровски, Обербауер, Митов, Мърквичка и Канела, които влизат в общата номерация на страниците на книжното тяло. Книгата е юбилейно издание на романа, по повод 50-годишнина от литературната дейност на Иван Вазов. Същата е с № 17 от стоте екземпляра от тиража, отпечатани на луксозна хартия и подписани от автора. Книгата е подписана от автора с черно мастило на титулната страница, под заглавието, по диагонал на печатния ред. На същата страница, над заглавието е положен мокър печат с червено мастило и надпис Discarded copy, Constantinople College Library, което означава, че този екземпляр е отчислен от фонда на библиотеката. Върху книгата е положен екслибрис на Г. Е.. Оригиналната подвързия на книгата липсва, но книгата е вторично подвързана с картон, обвит в лилаво-червеникав плат, прокъсан по краищата, като на гръбчето със златисти букви е отпечатано: Ив. Вазовъ/ Подъ игото, под него ръкописно – сигнатурата на книгата. Форзаците са от плътна зелена хартия.

Според вещите лица по експертизите книгата:

- представлява движима културна ценност по смисъла на член 1, 2 и 7 от ЗКН, тъй като самото произведение е свидетелство за човешкото присъствие и дейност на автора и има значение за българската общност и стойност в областта на литературата;

- причислява се към Категория № 10 от Приложение №12 към член 21, ал. 4 от Наредба № Н-3 от 3.12.2009г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра на движими културни ценности – книги, датиращи отпреди 100 години, независимо че към процесния период са минали само 93 години от издаването ѝ. Аргументите на вещите лица от експертизите за това са свързани с неоспоримата значимост на текста за българската национална самоидентификация, както и със значението на самия автор за българската култура и литература. Изданието е библиофилско, дело на престижното издателство „Тодор Ф. Чипев“, малотиражно, което позволява стойността му да бъде завишена неколkokратно в сравнение с антикварната стойност на екземпляр от обикновения тираж. Процесният екземпляр е от втората декада на стоте екземпляра, което му придава по-висока стойност спрямо последвалите го 83 екземпляра, а освен това е запазен в целостта си. В колекциите на българските читалищни, регионални, включително и Столична библиотека, има екземпляри с автографи на автора Иван Вазов, но не и от това юбилейно издание;

- книгата подлежи на идентификация и регистрация преди извършване на възмездни сделки с нея, съгласно член 113 от същия закон.

Според заключението на Допълнителната идентификационно-оценителна експертиза

на вещите лица д-р Н. В. и проф.д-р Б. Д. процесният екземпляр на „Под игото“ възлиза на 4 500 лева, а според Комплексната художествена и оценителна експертиза на вещите лица д. М. и д. У. на 600 лева.

Според горепосочените три заключения второто инкриминирано книжно произведение представлява обект (**конволют**) от **две книги** в обща подвързия: **първата** Theophilacti Bulgariae Archiepiscopi in quator prophetas, iam recens ex vetustissimo archetype Graeco, per fidelissime in Latinum conuersae. Item Victorini in Apocalypsim Liber. Parisiis, Ex officinal Iacobi Gazeau, sub insigni sancti Iacobi, in uia Iacolea. 1542. 8, 112 (**Съчинения на византийския писател и теолог Теофилакт Български, Охридски архиепископ**) **и втората** Super Aggaeo propheta. Eckii commentaria. Textum habes Hebraeum, Graecum, Latinum Commentarius ex ecclesiasticis patribus, ex Iudaeorum rabinis, ex nouatoribus quisdam decerptus. Salingiaci, Ioannes Soter exiudebat anno M. D. XXXVIII /1538 (**Съчинения на немския схоластичен теолог и защитник на католицизма Йохан Еск**).

Първото от двете съчинения – това на Теофилакт Български, съдържа тълкуванията на четирима от т. нар. малки пророци от Стария завет - Авакум, Йона, Наум и Осия. Изданието е от XVII век, с листов пагинация е и съдържа 8 непагинирани и 112 пагинирани листа, на 240 листа общо. На титулната страница има ръкописни бележки с черно мастило на латински език. Началните инициали на всяка глава са украсени с растителни и зооморфни мотиви, разположени в квадрати на по десет реда от текста. Екземплярът е много добре запазен.

Вторият обект от общото книжно тяло представлява съчинение на немския схоластичен теолог и защитник на католицизма по времето на протестанската реформация Йохан Еск. Той съдържа тълкувание на Агей, малък пророк от Стария завет. Изданието е без пагинация и съдържа 122 листа.

Двете книги са с обща подвързия - картон, обвит в бял пергамент, сравнително добре запазен, с някои повреди. На долния обреза на книгата е записано с черна кафеникава мастило - ТНЕОРНИ.

Експертните становища са, че изданията са от най-ранните и най-редки, което може да ги определи като културна книжовна съкровищница. Не е известно в България да се съхранява друг такъв екземпляр. Фактът, че са в обща подвързия допълва ценните им качества и ги прави ценен исторически извор и гордост за всяко световно книгохранилище.

Според вещите лица:

-общото книжно тяло (конволют) с две съчинения има значение за научната общност и е с научна стойност в областта на историята, от което се налага извода, че притежава характеристиките на културна ценност по смисъла на чл. 1, 2 и 7 от ЗКН;

-причислява се към Категория № 10 от Приложение №12 към член 21, ал. 4 от Наредба № Н-3 от 3.12.2009г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра на движими културни ценности – книги, датиращи отпреди 100 години;

- подлежи на идентификация и регистрация преди извършване на възмездни сделки с нея тях, съгласно член 113 от същия закон.

Според заключението на Комплексната художествена и оценителна експертиза на вещите лица д. М. и д. У. материалната стойност на конволюта възлиза на 3 500 лева, като двете съчинения, от които се състои, сами по себе си не подлежат на самостоятелна оценка, а според заключението на допълнителната идентификационно оценителна експертиза на вещите лица В. и Д. нейната стойност е 115 000 лева.

Горепосочените три заключения са изследвали и „Библия Москва. Московска

синодална типография“, 1784 /януари/, 8 издание. Изданието представлява църковнославянски превод на Библията, направено по т. нар. Московска Библия, издадена от Московския печатен двор през 1663 г., при която са били допуснати много грешки, послужили за основа /след поправка/ на издадената през 1762 г. Библия, известна под наименованието Елисаветинска Библия. Именно последната е използвана /отново с поправки/ за изданието - предмет на изследването, а също така и за по-нататъшните издания на библейските текстове в Русия. Отпечатана е с църковнославянски букви и е с буквена листова пагинация. Съдържа книгите от Стария и Новия завет. Пред евангелието от Матей е публикувано Предисловие на Теофилакт Български, Охридски архиепископ. Текстът е на две колони на цяла страница, обграден с двойно линирана рамка, заставки пред и концови след отделните текстове, гравюри пред всяка книга от Стария и Новия завет, украсени с растителни елементи - инициали за началото на главите, разположени в правоъгълници на по четири реда от текста.

Оригиналната подвързия липсва и книгата е подвързана допълнително, вероятно през втората половина на 19 век.

На задните форзацни два листа от първото преподвързване има бележки от притежателите или ползватели на книгата с хронологически обхват от 1787 г. до 1821 г. Бележките са на български език, посочените имена и селища са български, което според експертите означава, че за посочения период книгата е била в българска среда. Най-ранната бележка сочи, че книгата е купена в София, три години след издаването ѝ в Москва.

Книгата е в много добро състояние. Представлява луксозно издание на старозаветните и новозаветните текстове и представя един от най-добрите преводи на славянски език на Библията. Изисканата и богата украса, както и публикуваното Предисловие на Теофилакт Български, Охридски архиепископ, я правят неоценимо културно богатство.

В съдебно заседание вещите лица допълват, че тази книга има голямо значение за българската култура и история, независимо, че е издадена в Москва, уточнявайки, че при нас има два периода на влияние - старобългарски, с период на влияние в посока Русия и след това - през XVIII в. с обратно влияние, чрез печатните книги.

Според заключенията:

- книгата представлява движима културна ценност по смисъла на чл. 1, 2 и 7 от ЗКН;
- причислява се към Категория № 10 от Приложение №12 към член 21, ал. 4 от Наредба № Н-3 от 3.12.2009г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра на движими културни ценности – книги, датиращи от преди 100 години;
- подлежи на идентификация и регистрация преди извършване на възмездни сделки с нея, съгласно член 113 от същия закон.

Според заключението на Допълнителната идентификационно-оценителна експертиза на вещите лица д-р Н. В. и проф. д-р Б. Д. процесният екземпляр на Библия Москва възлиза на 105 000 лева, а според заключението на Комплексната художествена и оценителна експертиза на вещите лица д. М. и д. У. на 3 000 лева.

Експертизата на вещите лица доц. И. Р., Д. Т. Г. и д-р Н. Н., **назначена по в.н.о.х.д. № 043/2018 г. на САС, приета и от тази инстанция**, потвърждава констатациите в Идентификационно-оценителна експертиза на в.л. Н. В., приложена на л. 52, т. 7 от д.п., като обследва материалната стойност и качеството на културна ценност на обследваните в това заключение вещи. Разликата в двете заключения се състои в това, че втората експертиза дава значително по-високи материална стойност на вещите, както следва:

- напрестолен кръст (тип лъчист) с първоначална стойност 10 000 лева – оценен по тази експертиза на 16 000 лева;
- обков на икона Св. Богородица с Младенеца: сребро, втора половина на XIX в.; размери 31 x 25,5 см. на стойност 3 000 лева – оценен по тази експертиза на 7 000 лева;
- потир (ритуална чаша) - оценен по тази експертиза на 15 000 лева, а първоначално на 1 500 лева;
- рипида: сребро, втора половина на XIX в.; с височина 31 см.; диаметър на кръга 25 см. със задна част на стойност 8 000 лева - оценен по тази експертиза на 14 000 лева;
- рипида: сребро, втора половина на XIX в.; с височина 31 см.; диаметър на кръга 25 см., без задна част и дръжка, на стойност 4 000 лева, оценен по тази експертиза на 10 000 лева;
- икона на св. Георги Победоносец с обков: сребро с позлата, края на XIX – начало на XX в., с размери 26,5x21,5 см., на стойност 3 000 лева, оценен по тази експертиза на 5 000 лева;
- мраморен ъглов фрагмент с външни правоъгълни очертания и сегмент от кръгла кухня с размери: основа – 0.30 x 0.30 м. и височина – 0.39 м., изобразяващ гола детска крилата фигура с вдигната и свита в лакътя, датировка от II век след Христа – оценен от тази експертиза на 100 000 лева.

V. По доказателствата

Значимият по обем доказателствен материал налага обсъждане на доказателствата по групи съставомерни факти с конкретен акцент върху значението, относимостта или неотносимостта на някои от тях.

Въззивният съд прие за неотнесими към обвинението по чл. 278а от НК идентификационно-оценителната експертиза на в.л. Н. В. на л. 5-8, том 7 от ДП, техническата експертиза за истинност на в.л. К. К. на л. 66, том 7 от ДП и комплексната съдебно-историческа идентификационно оценителна експертиза на л. 23-28, том 9 от ДП. Останалите изброени вече експертизи съдът обсъди в частите, в които изследват вещи, включени в обхвата на обвинението по чл. 278а от НК.

Показанията на свидетелите С. Е., И. А.-К., В. В., Е. Р., Х. П. и С. Н. изясняват обстоятелства, свързани с личността на покойния Г. Е., създаването и съхранението на архива Абатар, познанството на Е. с подсъдимата и извършване от последната на действия по узаконяване на част от придобитите в наследство вещи.

С решително значение за обвинението **по пункт едно от продължаваното престъпление** са показанията на свидетелката Д. М., както и договор от 14.03.2012 г. между подсъдимата и "Комарт" ЕООД за предлагане за продажба в художествена галерия "Юзина" на ул. "Московска" на 17 броя книги.

От тези доказателства несъмнено се установява, че на 14.03.2012 г. подсъдимата е оферирала, чрез предлагането им за отчуждаване, двете книги предмет на обвинението, а именно „Под игото – Вазов“, юбилейно издание и „Библия Москва, 1784“. Разликата в показанията на св. М., дадени пред първия съд, в сравнение с тези от предсъдебната фаза, е преодоляна чрез прочитане на последните показания по реда на член 281, ал. 4 от НПК. Съпоставяйки цялата налична доказателствена маса, въззивният съд се довери на прочетените показания, в които свидетелката сочи, че книгите са оставени от подсъдимата в галерия Юзина, за да бъдат предложени за продажба, а не на дадените

пред първата инстанция, в които М. разказва, че подсъдимата е целяла показването на книгите в галерията без крайното им отчуждаване. За да кредитира първите по време показания на св. М., въззивният съд прецени, че те са в съответствие с договора на т. 6, л. 99 от д.п., в член 8 от който изрично е посочено, че цената, под която следва да се оферира вписаната под № 2 вещ /“Под игото“/, е 5 000 лева, а цената, под която следва да се оферира вписаната под № 5 вещ /“Библия Москва“/, е 20 000 евро. Посочването на стойност в договора, ведно с показанията на св. М. от досъдебното производство, установяват, че подсъдимата действително е търсила купувач, който да придобие книгите срещу заплащане на определена от самата П. парична стойност. Намеренията на подсъдимата за отчуждаване на „Под игото“ са видими и от информацията, която се съдържа в изготвените ВДС, в която при разговор с жена на име В. подсъдимата споделя именно това /разговор № 5, папка 1 от секретните материали/.

В подкрепа на горното въззивният съд подчертава, че по делото има данни подсъдимата да е предлагала „Библия Москва“ и на други лица, в частност на лицето И. М.. Доказателства за това се извличат от заключението на компютърно-техническата експертиза на в.л. М. А. на л.17-47, том 7 от досъдебното производство. В приложение 1 на експертизата се съдържа извадка от електронна кореспонденция между подсъдимата и И. М., в която А. П. коментира процесната книга с твърдение, че това е "най-ценната книга от колекцията на Монсеньор Е.", "печатана в Русия по времето на Екатерина II", с приблизителни размери 50/30/10 см., в прекрасно състояние, подвързана с кожа, корицата ѝ е реставрирана преди години във Ватикана", и с посочването, че „за нея той искаше 40 000 лева".

По изложените съображения съдът приема за недостоверни обясненията на подсъдимата, която по отношение на този пункт от обвинението, макар да не отрича, че е оставила двете книги в галерия Юзина, твърди, че не е сторила това с цел тяхната продажба.

Решителни за обвинението по пункт **пет от продължаваното престъпление** са показанията на свидетеля Д. А. – т. 2, л. 587-604 от с.д. Следва да се посочи, че неговият разпит е проведен по делегация след използване на каналите на международното сътрудничество и след изготвяне на съдебна поръчка до Република Турция, където свидетелят е пребивавал трайно. Този начин на провеждане на разпита е изключил ползването на процесуалната техника на член 281 от НПК – прочитане на показания от досъдебното производство при противоречия или непълнота на спомена. И без нея обаче, след формулиране на въпросите на съда и страните в протокола от 15.06.2016 г., при разпита по делегация в съдебната фаза в Турция свидетелят А. еднозначно е изяснил, че през 2012 г. подсъдимата П. е инициирала контакт с него и му е предложила за продажба църковна утвар, като офертата е била конкретизирана в последващ факс. Телефонните разговори със свидетеля А. в упоменатия период не се оспорват от самата подсъдима. Нейната теза обаче е друга: църковната утвар не е била предложена за продажба, а единствено показвана на свидетеля с намерение за в бъдеще, когато вещите бъдат внесени в България, идентифицирани и регистрирани, при възможност да бъдат закупени от него. Тази теза на подсъдимата въззивният съд приема за недостоверна по няколко причини. На първо място, свидетелят А. не посочва, че църковната утвар е предлагана за бъдеща продажба и под условие за нейния внос, идентификация и регистрация. Напротив – уговорката е била описанието на вещите и техните цени да се направят максимално скоро след телефонния разговор - в началото на месец септември на 2012 година, когато свидетелят има достъп до факса, оставен на подсъдимата с тази цел. На следващо място, тезата на подсъдимата е напълно опровергана и от разговорите от приложените специални разузнавателни средства под № № 19, 20, 21, 22, в които тя не коментира бъдещо и под условие

отчуждаване на вещите. Освен това в *разговор № 23 от 20.08.2012 г.* и в *разговор № 24 от 22.08.2012 г.* с трети лица подсъдимата обсъжда финансовите си затруднения, невъзможността българската държава да откупи тези вещи /което споменава и на св. А./ и желанието ѝ църковната утвар да бъде продадена максимално скоро на последния.

В подкрепа на този пункт от обвинението е и протокол от 6.11.2012 г. за претърсване и изземване на жилище в гр. ***, ул. "****" № ***, ет. ***, ап.*** на т. 4 л. 17-20 от д.п. и фотоалбум към него на т. 5, л. 21 - 30 от д.п. При това следствено действие е иззет 1 брой бял лист с печатен текст, адресиран до свидетеля А., със саморъчен подпис в долния ъгъл и надпис под него А. П., детайлно заснет във фотоалбума под №13 и възлово заснет под № 26. Вярно е, че поради мащаба на снимката във фотоалбума е трудночетимо съдържанието на документа. Той обаче е приложен на т. 7, л. 73 от досъдебното производство и в него са ясно видими характеристиките на предлаганите за отчуждаване вещи и техните цени. При предявяване на документа на подсъдимата от въззивния съд самата тя не отрича, че го е подготвила в този вид, за да го изпрати на свидетеля.

Констатацията за изпращане по факса на този документ на свидетеля А. е изводима от показанията му, снети в разпита по делегация, които всъщност опровергават тезата на подсъдимата, застъпена и пред тази инстанция, че документът само е подготвен за изпращане, но поради неуменията ѝ да борави с факсова техника не е достигнал до неговия адресат.

Съответствие между вещите по пункт пет от продължаваното престъпление и посочените от подсъдимата в писмото до св. А. се извежда от описанието на тези предмети в обясненията на П., а също и от съдържимата информация във веществените доказателствени средства – разговори между нея и Д. А.. От тези разговори е установимо, че пет от офериранията за продажба шест вещи представляват ценна църковна утвар. Тези сведения са потвърдени от самата подсъдима в изпратения до свидетеля факс, където тя лично е добавила сведения, че вещите са с характерна цариградска изработка и са създадени за официалното откриване на Цариградската уния през 1860 година. Тези вещи са коментирани от подсъдимата и пред служителя под прикритие № 96, а това, че за целите на производството последният е предоставил дадените от П. техни снимки, позволява на собствено основание да бъде установено, че именно тези ценни в историческо и културно отношение предмети са били предлагани за продажба на свидетеля А..

Недостовърни са обясненията на подсъдимата по този обвинителен пункт в частта им, в която тя посочва, че църковната утвар е внесена в България от Италия през месец октомври на 2012 г., заедно с мраморния фрагмент. Несъмнено за този състав е, че църковната утвар е внесена в страната преди изпращането на факса на свидетеля А., в който, както вече бе посочено, са индивидуализирани предлаганите за продажба вещи и техните цени. Тази фактическа констатация има доказателствена обезпеченост във ВДС резултат от приложените СРС. От тях е видно, че в *разговор № 17 от 20.08.2012 г.* в разговор със свидетелката Б. Б. подсъдимата е посочила, че обсъжданата с тази свидетелка църковна утвар вече е в България. Индиректно тази информация се потвърждава и от един от разговорите на подсъдимата със свидетелката Е. П., изслушан пред САС, в който П. споменава, че се чувства значително по-спокойна вече, тъй като изнасянето на вещи от Италия е минало безпроблемно. Показанията на св. Е. П. също не влизат в колизия с тези доказателствени изводи. През въззивния съд тази свидетелка нито потвърждава, нито отрича да е съхранявала в консулството в Италия точно тези вещи, нито пък твърди, ако това се е случило, да е било едновременно с мраморната статуя, предмет на обвинението по пункт 3 и 4 от продължаваното

престъпление.

Основните доказателства, с които прокуратурата разполага по отношение на **обвинението по пункт две, три и четири от продължаваното престъпление**, са показанията на С. и служител под прикритие № 97, а също и събраните посредством доверителните сделки веществени доказателства. Във връзка с конкретно наведени от защитата твърдения за тяхната процесуална негодност или недостоверност въззивният съд отбелязва следното:

Неоснователно е твърдението на защитата, че приложените специални разузнавателни средства доверителна сделка и оперативният способ служител под прикритие са негодни, тъй като по отношение на тях липсват оригинали на искания и разрешения за прилагане. При първото разглеждане на делото пред САС по искане на прокурора са изискани и приложени по в.н.о.х.д. № 043/2018 г. секретни материали, съхранявани в папка без номерация по делото. Те представляват: искане с рег. № RB 421132-001-09/6-643/11.10.2012г. по пр. пр. пр. пр. № 4-1346/2012г. по описа на СГП за използване на СРС по чл. 10в и чл. 10б от ЗСРС чрез оперативен способ разследване чрез служител под прикритие и доверителна сделка по отношение на А. К. П.; справка по искане с рег. № RB 421132-001-09/6-643/11.10.2012 г. и разрешение с рег. № 14-***/11.10.2012 г. на председателя на СГС за използване на СРС чрез оперативен способ служител под прикритие от специализираното структурно звено на МВР за осигуряване и прилагане на разследване чрез служител под прикритие с № 96 и № 97 и доверителна сделка със срок на използване 60 дни, считано от 11.10.2012 г. Изброените материали са приети от настоящия въззивен състав и установяват, че при прилагане на специалните разузнавателни средства изискванията на закона са спазени – налице е искане за прилагане на разрешен оперативен способ, налице е информация за престъплението, за което се разрешава разследването, информация за идентификационния номер на служителя под прикритие, съществува и дадено за използването на този способ разрешение от председателя на СГС.

Не би могло да се приеме също така, че показанията на С. са недостоверни. Служителят под прикритие е разпитван трикратно – веднъж в досъдебната фаза пред съдия, веднъж пред първата инстанция и веднъж пред настоящия съдебен състав. И трите разпита са проведени при спазване на процесуалните изисквания на член 141а от НПК – чрез телефонна конференция, при модулация на гласа на разпитвания и посредством явяване на служител от съответната структура, който да удостовери самоличността на агента. Специфичният ред, по който са извършени трите разпита, е съобразен с изискванията на процесуалния закон и цели запазване в тайна самоличността на свидетеля, без да лишава страните от възможността да зададат своите въпроси към него. В този смисъл, макар и без лично явяване в съдебна зала, служителят под прикритие е дал своите показания в условията на пряка конфронтация със страните и под страх от наказателна отговорност по член 290 от НК при депозиране на неверни показания. На следващо място, нито се твърди от защитата, нито се установява по делото свидетелят да има лична причина за излагане на показания срещу подсъдимата. Показанията му се подкрепят и от други налични доказателствени данни – доверителните сделки, протоколите за доброволно предаване на вещи/снимки, придобити от тези сделки, показания на служител под прикритие № 97.

В обясненията си подсъдимата също не отрича, че се е срещала със служителя под прикритие и е коментирала с него наследени от Г. Е. вещи, но твърди, че:

-е налице провокация към престъпление от страна на агента;

-конволюът от две книги – съчинения на Теофилакт Български и Йохан Еск въобще не

му е бил показван, а

-останалите вещи – предмет на обвинението по пункт две от продължаваното престъпление, само са били представени, но не и предлагани за продажба на свидетеля.

Спецификата на казуса и участието на двама служители под прикритие действително налага да се прецени дали в конкретния случай е налице подстрекателство към извършване на престъпление от страна на полицията или съществува законосъобразно прилагане на специални разузнавателни средства по отношение на подсъдимата П.. Правилното решение на този въпрос е от значение за вярното решаване и на делото, тъй като според установения в практиката стандарт подобно нарушение на чл. 6, § 1 от ЕКПЧ се преодолява чрез изключване на доказателствата, придобити в резултат на провокацията към престъпление /В този смисъл е решение по к.н.д. № 515/2014 г. на ВКС, 2 НО/.

За разрешаването на спорния въпрос защитата правилно се позовава на практиката на ЕСПЧ и на онези решения на международния и националните съдилища, които очертават стандарт за преценка кога съществува полицейско подстрекателство.

Няколко са критериите, които подпомагат съда да установи дали престъплението е щяло да бъде извършено без намесата на съответния агент, или напротив – той е упражнил недопустимо въздействие върху дееца, за да провокира извършването на престъпното деяние. Тези критерии могат да бъдат обобщени по следния начин:

първо – съществува ли проверима по обективен начин информация за причините и целите на операцията;

второ – има ли ясна и предвидима процедура за независим съдебен контрол върху разрешаване и провеждане на операцията и

трето – кога и как е извършена операцията, респективно какви са характерът и степента на полицейско участие в нея.

Отчитайки тези критерии, въззивният съд състав прие за неоснователни доводите на защитата за полицейска провокация. Възражението за полицейска постановка е несъстоятелно най-напред, защото много преди внедряването на агента под прикритие властите са имали разумни и основателни подозрения, че подсъдимата е имала намерение да отчужди вещи с културна, историческа и художествена стойност, попадащи под предметния обхват на Закона за културното наследство. Първите такива известни действия на подсъдимата са от месец март на 2012 г., разговорите ѝ за отчуждаване на църковната утвар със свидетеля А. са от месец август на същата година, а внедряването на агента под прикритие е станало едва през месец октомври на 2012 г.

Всичко това означава, че нагласата на подсъдимата за участие в престъпната дейност е била достъпна за властите и налична преди първия контакт на подсъдимата със служителя под прикритие. Вярно е, че инициативата за установяване на този контакт е подета от агента. Това обаче не е достатъчно, за да се приеме полицейска провокация, защото агентът всъщност се е присъединил към вече започналото престъпление, без да го предизвиква. Не се установява също така при контактите си с подсъдимата агентът да е проявил непремерена настоятелност или друга форма на натиск, за да се реализират намеренията на П. по отчуждаване на културни ценности. Като се изключи желанието за парично обезпечаване на процеса по издаване книгата за Г. Е., която подсъдимата е подготвяла, не се установява тя да е била в уязвимо или зависимо положение от властите. Налице е и ясна и предвидима процедура за независим съдебен контрол върху разрешаване и провеждане на операцията, което е видно от коментираните по-горе оригинали на искания и разрешения за прилагане на този оперативен способ.

Намесата на частно лице – Л. И., което се твърди да е било свързка с агента под прикритие - освен, че не е доказано /за нея се съобщава единствено в обясненията на подсъдимата/, не може да пренебрегне факта, че П. сама, многократно и по различни канали е търсила начин да продаде наследени от Г. Е. вещи, част от които с характеристиките на движима културна ценност.

Всичко това по убеждение на настоящия състав изключва злоупотреба от страна на агента, участващ в разследването, и провокация от негова страна под формата на подстрекаване, подбуждане, склоняване или мотивиране към престъпление.

В разпита си пред въззивния съд С. ясно разграничава обстоятелствата, за които е сигурен, от онези, за които няма спомен, или пък реално не са се случили. Това на собствено основание подкрепя извода за достоверност на неговите показания. Чрез показанията на агента под прикритие, на които няма причина да не бъде дадено доверие, за част от вещите, предмет на втория пункт от престъплението по член 278а, ал. 1 от НК, обвинителната теза е напълно разколебана. Така например свидетелят отрича подсъдимата въобще да му е показвала конволют със съчинения на Теофилакт Български и Йоханес Еск; отрича също така показаните му от П. „Под игото“ и Библия Москва, както и църковната утвар да са били предлагани за отчуждаване. Следва да се посочи, че в тези части, дори след цялостното прочитане на протокола за разпит от досъдебното производство, показанията на свидетеля под прикритие са еднозначни. Изпълнявайки указанията на касационната инстанция, обективирани в решение по к.н.д.№807/2021 г. на ВКС, за допълнителен разпит на агента, въззивният съд непосредствено се увери в това, че на 24.10.2012 г. подсъдимата не е показвала на служителя под прикритие старопечатно издание–конволют на авторите Теофилакт Български и Йохан Еск. Още на досъдебното производство, в разпита си пред съдия свидетелят не е споменал тази вещ, която е достатъчно ярко разграничима по характеристиките си, за да не бъде запомнена, ако действително е била видяна от него. Няма причина да не бъдат кредитирани показанията на агента и в частта им, в която твърди, че останалите две книги /“Под игото“ и Библия Москва/ и църковната утвар, предмет на обвинението от 24.10.2012 г., макар и коментирани и/или показани от подсъдимата, не са били предлагани за продажба. В тази насока показанията на агента са категорични, а доколкото не са отречени от други доказателствени данни и са потвърдени от самата подсъдима, следва да се кредитират с доверие. Вярно е, че подсъдимата и агента под прикритие при съвместните си контакти са коментирали и цени. В конкретния случай това не е достатъчно, за да се приеме покана за тяхното отчуждаване, тъй като служителят под прикритие твърди, че цените са били определени с оглед евентуална бъдеща продажба, извършена под условие – когато тези вещи бъдат идентифицирани и узаконени. След като лицето, което е било внедрено от полицията под прикритие, за да спечели доверието на подсъдимата, не твърди П. да е изразила намерение, а още по-малко недвусмислено желание за продажба на тези вещи, това не може да бъде прието и от решаващия съд. Страните по твърдяното от прокуратурата бъдещо продажбено правоотношение, не са били обвързани с възмездно прехвърляне на права върху вещи, защото едната страна по това правоотношение - в случая подсъдимата П., не е изявила воля относно съществени условия на сделката. Следва да се посочи, че в тази част показанията на агента не са опровергвани от други доказателствени данни, а са подкрепени и от самата подсъдима – единственото друго лице, присъствало на срещите и осъществявало електронната комуникация с агента.

Показанията на С. се приемат за изцяло достоверни и в следващата им част, касаеща мраморния ъглов фрагмент – предмет на престъплението по пункт три и четири. За разлика от коментираните по – горе книжни издания и църковна утвар, по отношение на мраморния фрагмент подсъдимата е била категорична, че може да бъде продаден на

агента незабавно. Това недвусмислено е потвърдено и в показанията на самия служител под прикритие.

Разговор за отчуждаването на тази вещ е воден между подсъдимата и агента на първата им среща на 24.10.2012 г., но тъй като прокуратурата по отношение на фрагмента е инкриминирала датите 5.11.2012 г. и 6.11.2012 г., фокусът ще бъде именно върху тях.

На първата от тези две дати подсъдимата е представила на агента снимки на фрагмента и е определила неговата цена, а на втората – след допълнително договаряне за предаване на вещта и изплащане на цената, е предоставила статуята във фактическа власт на агента. Относно тези обстоятелства в трите разпита показанията на служителя под прикритие са напълно еднопосочни. Показанията в тази част се потвърждават от обясненията на самата подсъдима, от показанията на св. Д. Д., който е съдействал за почистването и предаването на вещта, и от показанията на служител под прикритие № 97, който, съобразно предварително определената му роля в производството, е превозвал първия агент до мястото на срещата с П.. Без съмнение показанията на агент № 96 в тази част намират потвърждение и в придобитите при доверителните сделки мраморен фрагмент и снимки.

По отношение на тази вещ агентът под прикритие споделя при разпита си, че подсъдимата е казала, че няма пречка да бъде продадена веднага, защото е внесена от Италия и не е предмет, свързан с българската история. Подобна теза, включително и от гледна точка на липса на субективна страна, се застъпва от подсъдимата в обясненията ѝ и от защитата в хода на пренията. Умисълът по отношение на вещта ще бъде обект на допълнителен анализ при обсъждане на правната страна на деянието. За целите на доказателствения анализ обаче в тази част на съдебното решение въззивният съд отбелязва следното:

Еднопосочни са доказателствата, че мраморният фрагмент е внесен от Италия от подсъдимата през месец октомври на 2012 г., т.е. преди вещта да бъде оферирана за продажба на служителя под прикритие. В тази насока са обясненията на самата подсъдима и показанията на свидетеля Д. Д., който е придружавал П. при пътуването ѝ до Италия. В тази насока са и ВДС, съдържащи в папка 1 и 2 от секретните материали.

Несъмнено за този състав обаче е и обстоятелството, че мраморната статуя е внесена в страната без знание и разрешение на италианските власти. Поради характеристиките си на ценна археологическа находка с датировка от II век след Христа износът на мраморния фрагмент се е подчинявал на определени правила, свързани с издаване на разрешения от италианските власти за износ на вещта. Такива нито Г. Е. приживе, нито подсъдимата след неговата смърт са получавали. Напротив – от приложените по делото секретни материали е видно, че подсъдимата е търсила заобиколен начин да внесе вещта в България. В тази връзка е обсъждано от нея обявяването на вещта като „семейна реликва“ /разговор № 4/25.06.2012 г. от папка с ВДС № 1/, „надгробие по римски образец“ /разговор № 2/20.09.2012 г. от папка № 2/ или „получаването на консулска декларация“ – документ, издаден от българския консул в Италия Е. П., който да позволи безпрепятственото изнасяне на вещта при евентуална проверка на границата /разговори №27, 28, 30, 31, 32, 33 от папка с ВДС №1/. В подкрепа на фактическата констатация, че вещта е внесена в България без сертификат/лицензия за износ от италианските власти са и материалите, изпратени от заместник прокурор на Република Италия към Съда в гр. Рим по съд. дело № 7425/2013г., от които е видно, че срещу подсъдимата е било образувано наказателно производство за незаконен износ на тази вещ и на църковната утвар, предмет на обвинението по пункт две и пет от продължаваното престъпление.

Показанията на служител под прикритие № 97 също се преценяват за достоверни от настоящия състав. Макар и с по-ниска информативна стойност спрямо показанията на

другия агент, разказаното от служител под прикритие № 97 също е от значение за главния факт, като допълва и служи за проверка на останалите коментирани по-горе доказателства.

Съдът цени показанията на разпитаната за първи път пред тази инстанция Е. П., доколкото тя потвърждава, че в качеството си на български консул в Република Италия е издала на името на подсъдимата консулска декларация, за да се улесни износа на мраморния фрагмент от чуждата държава. Препис на самата декларация на италиански и в превод на български език се намира сред материалите по делото и след предявяването ѝ свидетелката потвърждава полагането на подпис и печат под нея. За разлика от прокуратурата този съд не се обвързва с квалификация по отношение на декларацията - представлява ли тя документ с невярно съдържание и следва ли да носи отговорност св. Е. П. за изготвянето му. Всички тези обстоятелства са извън предмета на доказване по настоящото дело. В него от значение е, че консулската декларация не може да замести разрешението/лицензията на властите за износ на тази вещ от Италия, защото се касае за ценна археология, подчиняваща се на определен режим, който в конкретния случай е бил заобиколен.

Съдът се довери на показанията на разпитаната пред тази инстанция свидетелка Б. Б. и по-конкретно на прочетените, поради липсата на спомен, нейни показания от досъдебното производство. Казаното от тази свидетелка намира подкрепа в информацията от приложените по делото специални разузнавателни средства и по-конкретно в разговор № 4 от 25.06.2012г., разговор №17 от 20.08.2012г., разговор № 5/15.10.2012г., разговор № 35 от 22.10.2012 г. и разговор № 37 от 5.11.2012 г. от папка 1 и папка 2 от секретните материали. Казаното от Б. и съдържанието на проведените разговори между нея и подсъдимата се оценяват в контекста на знанието, респ. незнанието на П. за характеристиките на вещите и за реда, по който те се отчуждават – обстоятелство, на което ще бъде наблегнато по-надолу при анализ на субективната страна на деянията.

Въззивният съд се довери на обясненията на подсъдимата в онези им части, в които тя коментира познанството си с Г. Е.; факта, че след смъртта му е станала негов наследник по завещание; това, че именно в това си качество тя е придобила вещите, предмет на обвинението; както и това, че църковната утвар, предмет на обвинението по пункт 3 и 5, е получила с протокол от 23.02.2012 г., а консулската декларация от 9.10.2012г. е следвало да ѝ послужи, за да изнесе безпрепятствено мраморния фрагмент от Италия. В тази част обясненията на подсъдимата се подкрепят от всички налични доказателства – показания на свидетели, саморъчно завещание, консулска декларация и протокол от 23.02.2012 г.

Съдът се доверява на обясненията на подсъдимата и в онази част, в която тя твърди, че не е предлагала за отчуждаване на С. църковна утвар и книжните произведения Руска Библия, „Под игото“ и съчинения на Теофилакт и Еск. Както и по-горе бе посочено, макар и залегнало в основата на обвинителната теза, това фактическо твърдение, не намира подкрепа в показанията на агента, нито пък в друга доказателствена данна. Ето защо то следва да се счита за неслучило се, а обясненията на подсъдимата в тази му част приети за достоверни.

Опровергават се от другите доказателства по делото твърденията на П.:

- че не е предлагала за отчуждаване църковната утвар на Д. А., а книжните произведения „Под игото“ и Руска Библия на св. Д. М.,

- че църковната утвар е внесена в страната, заедно с мраморния фрагмент през месец октомври на 2012 г.;

- че не е съзнавала факта, че внесеният от чужбина мраморен фрагмент представлява

археология, която подлежи на идентификация и регистрация след вноса ѝ в България, нито пък това, че църковната утвар и Руската Библия са особено ценни и от значение за българската национална идентичност;

-че смятала е да направи надгробен паметник на Г. Е. с вноса в страната мраморен фрагмент.

По първите две групи обстоятелства съдът взе отношение, обсъждайки доказателствата по пункт едно и пункт пет от обвинението. Към тях следва да бъдат прибавени и разговор № 1/21.06.2012г., разговор № 5 от 27.06.2012г. и разговор № 6 от 27.06.2012 г., които макар и проведени след инкриминираната по пункт 1 от обвинението дата 14.03.2012 г. доказват категорично намеренията на подсъдимата да отчужди чрез продажба процесното издание на „Под игото“ и Руската Библия.

Знанието на подсъдимата за обстоятелствата по третата категория е напълно изводимо от разговорите на П. със св. Б. Б., за които по делото има приложени специални разузнавателни средства. В разговор № 4/25.06.2012 г. подсъдимата изрично посочва, че тази вещ е „археология“, „изровена там по Каракала“ и „от Италия изрично ме предупредиха да го изнеса, защото се води тяхна археология“, както и „всяка археология, изровена в Италия трябва да се даде на държавата“. Относно същата тази вещ в разговор № 31, обсъждайки с жена издаването на консулската декларация от Е. П. подсъдимата заявява: *“Ще я накарам да пише, че тва е било в Консулството, още първия ден като пристигнем, ще отида при нея да измисли това и чак тогава го взимам от дон С. “*...А аз имам ли документ *ще се напраща на три и половина и ще кажа – Съжалявам много, тва беше в посолството на отговорно пазене, ето тука консулска декларация имам, това е...*“. Що се отнася до ценността на Руската Библия и на църковната утвар в разговорите си със служителя под прикритие, със св. Д. А., във факса, изпратен до него, в електронната кореспонденция с И. М., в разговора със св. Д. М. самата подсъдима ги е презентирала като такива.

Очевидно за този съдебен състав е, че подсъдимата не е внесла в страната мраморния фрагмент с идеята да го постави на гроба на покойния Г. Е. – теза, която тя застъпва при разпита ѝ пред въззивния съд. За описване на мраморния фрагмент, по начина по който това е сторено в консулската декларация, подсъдимата говори на 20.09.2012 г. в телефонен разговор с жена, ползваща телефон 9 873 587, при който разговор П. съобщава, че за да пренесе вещта в България „И. ѝ е казала да я обяви като надгробие по подобие на римски образец“ /разговор № 2, папка 2 от секретните материали/. В разговор № 4/25.06.2012 г. със св. Б. Б. подсъдимата също не съобщава за подобни намерения, а напротив получава съвет да изнесе вещта от Италия като „семейна реликва“. Тези обстоятелства, ведно с последващите действия по отчуждаване на вещта на агента под прикритие по – малко от месец след вноса ѝ в България, показват, че обясненията на подсъдимата в тази обслугват защитна теза и са недостоверни.

Наличните по делото **протоколи за претърсване и изземване на вещи**, както и **протоколите за оглед на веществени доказателства** с основание са кредитирани от първия съд и са поставени в основата на фактическите му изводи. Пред първия съд защитата е навела аргументи за негодност на протоколите за претърсване с твърдението, че поемните лица, участващи в действията, по това време са били курсанти в Академията на МВР. Процесуалният закон не поставя изискване за длъжност, позиция и образование на поемните лица. Изисква се единствено тяхната функционална грамотност (за да могат да възприемат случващото се и да прочетат написаното в протокола за следственото действие), неучастието им в друго процесуално качество и тяхната незаинтересованост от изхода на делото. Обучението в Академията на МВР не поставя под съмнение личната им безпристрастност, защото по делото няма конкретни факти, на които подобно твърдение се основава. Липсват и

други доказателства, които да създадат достатъчно обосновано предположение за пристрастност. От показанията на присъствалите на действията и разпитани като свидетели Й. Й., К. Ч., Й. П., Г. К., П. П., Ц. А. и К. Ц. се установява начин на протичане на действията, съответен на предписанията на процесуалния закон. Доколкото тези показания са последователни, еднопосочни и в синхрон едни с други, въззивният съд не намира основание да ги приеме за недостоверни.

Вярно е, че иззетите по време на действията вещи не са описани детайлно в протоколите за претърсване и изземване. Предвид огромния обем на иззетите вещи – касае се за книжовен архив Абагар и за редица други вещи, а и с оглед специфичните им характеристики – някои от книжните произведения са чужди издания на латински и гръцки например – подобна описателност очевидно не е била постижима от полицейските органи. Важно с оглед целите на производството обаче е, че иззетите вещи проследимо и детайлно са били описани в протоколите за оглед на веществени доказателства и за съда няма никакво колебание, че част от тях са вещите, предмет на престъплението по член 278а, ал. 1 от НК.

Съставът на САС обсъди и цени и приетите по делото писмени доказателства. Част от тях се отнасят до търговския статут на фондация Абагар, други представляват справки за пътуванията на подсъдимата в чужбина или за притежаваните от нея превозни средства, трети са относими към саморъчното завещание, оставено от Г. Е. и неговото обявяване, а някои се отнасят към начина, по който е внесен мраморният фрагмент и църковната утвар в страната.

С решително значение за вярното решаване на делото са заключенията на назначените, изслушани и приети по делото експертизи, които по-горе в настоящото решение бяха изброени и коментирани по съдържание подробно. Част от тези експертизи – идентификационно оценителни и художествено археологически – са особено важни за делото, защото без тях не биха могли да бъдат изведени констатации съставляват ли процесните вещи културна ценност и какъв е режимът на тяхната идентификация и регистрация преди отчуждаване.

Защитата неоснователно възразява срещу позоваването на тези експертизи, защото те съдържали правни изводи. Предметът на престъплението по чл. 278а, ал. 1 от НК е културна ценност, която не е идентифицирана и регистрирана по надлежния ред. Нормата е с бланкетна диспозиция и изисква фактическият ѝ състав да бъде запълнен с приложимите норми от ЗКН и актовете по неговото прилагане. Оценката за това дали дадена вещь е културна ценност е правна дейност и тя трябва да бъде извършена от органа по ръководство и решаване на база на всички налични доказателства. Тази оценка обаче не би могла да бъде направена без използването на специалисти от съответната област и без тяхната изрична позиция относно характеристиките на вещта и режима, на който тя се подчинява.

Защитата възразява срещу приемането на тези експертни заключения, твърдейки че те са и необосновани, тъй като не е ясно по какви критерии вещите лица са направили своите изводи за характеристиките на вещите и за тяхната стойност. Това твърдение не е лишено от основание. В писмените заключения стилът е лапидарен, стегнат и твърде кратък, с преобладаващо описание на външните характеристики на вещите и с финално посочване на тяхната стойност, когато такава задача е била поставена. При продължителните разпити в съдебно заседание обаче експертите доразвиват своите тези и в условията на публичен и състезателен процес отговарят на възникналите и поставени от съда и страните въпроси. Устните уточнения на вещите лица в съдебните заседания, включително и пред настоящия състав, са естествено продължение и защита на писмените им заключения, като съвкупността от двете позволява на съда да изведе преценка за обоснованост на заключенията.

Защитата иска експертите да се позоват на снимки или аналози, с които са работили за изготвяне на техните експертизи. Това изискване към експертите в известна степен е практически неизпълнимо. Предмет на престъплението по чл. 278а от НК са вещи, които освен с културно значение, са открити със своите характеристики, които ги правят неповторими или в значителна степен уникални. Мраморният фрагмент например е от втори век след Христа, църковната утвар е от времето на създаване на Цариградската уния, книжните издания са от 16, 17 и 18 век, а книгата „Под игото“ е библиофилско, малотиражно издание, носещо подписа на автора. Очевидно е, че намирането на еднакви/сходни вещи, които да послужат на експертите за сравнение, е трудна, а в определени случаи дори непостижима дейност. Експертите обаче при изготвяне на техните становища са си послужили с други сигурни маркери, които са им позволили да дадат отговор на поставените въпроси и да ги защитят в съдебно заседание, като най-важното, върху което те акцентират и по време на разпитите пред съда, е богатият им опит, досега и прочита на най-различна литература, коментарите и оценките на вещи, които са правили и преди това.

Между част от назначените от досъдебното производство и приети от първия съд експертизи и назначените при двете предходни въззивни производства и приети от настоящия състав такива се наблюдават различия. Разликата между тези две групи експертизи е в цената на изследваните обекти, но не и по отношение на качествените характеристики на вещите и попадането им в предметния обхват на ЗКН. При така установеното разминаване в стойността на обектите на експертизата въззивният съд е задължен да посочи кое от различните становища приема да постави в основата на доказателствените си изводи. Изхождайки от начина на защита на различните заключения в съдебно заседание пред първия или въззивен съд, исканите от самата подсъдима цени на тези вещи „на черно“, но основно имайки предвид характеристиките на самите вещи и изключителното им културно, религиозно и научно значение, този състав кредитира експертните становища, в които са посочени по-високи цени на обектите, а именно: заключенията на експертизата по в.н.о.х.д. № 043/2019 г. на САС на доц. д-р И. Р., Д. Т. и докторант Н. Н. и заключението на допълнителната идентификационно оценителна експертиза на в.л. проф. д-р Б. С. и доц. д-р Н. В.. В подкрепа на този си извод съдът посочва, че цените, на които подсъдимата е предлагала Руската Библия /за 20 000 евро пред свидетелките Митрополитски и М. и за 50 000 евро пред С./ и „Под игото“ /за 5 000 лева на св. М./ в значителната им степен се доближават до оценъчната стойност на тези издания, посочена в експертизата, която ги оценява по-високо. В пълна степен това важи и по отношение цените на църковната утвар, определени от подсъдимата във факса ѝ до свидетеля Д. А., в който стойността на двете рипиди е определена на 150 000 евро, на потира на 5000 евро, на кръста на 50 000 евро, а на обкова на икона на 25 000 евро.

Представените от защитата извадки от интернет относно цени и характеристики на други сходни вещи/книжни издания не могат да бъдат поставени в основата на съдебните доказателствени изводи. С ясното съзнание, че при снабдяването с тях защитата е била напълно добросъвестна, нито тя, нито съдът имат специалните знания да преценят дали описаните в тези извадки цени и характеристики на вещите са съотносими към процесните такива.

VI. Въз основа на възприетите от САС фактически положения и на база на направения доказателствен анализ от правна страна бе установено следното:

Преди излагането на съображения за съставомерността, респективно несъставомерността на инкриминираните пет деяния, част от престъплението по член

278а от НК, настоящият състав се спря на някои общи понятия във връзка с предмета на това престъпление, на понятието културна ценност и на критериите, които са от значение за определяне на една вещ като такава. Това се налага, тъй като нормативната уредба в сферата на културното наследство е сравнително нова – ЗКН е в сила от 10.04.2009 г., към момента липсват цялостни юридически изследвания на проблематиката, няма и утвърдено теоретично изясняване на основните понятия, заложиени в ЗКН и употребявани в НК.

Предмет на престъплението по чл. 278а от НК, за което подсъдимата А. П. е предадена на съд, е културна ценност.

Съгласно легалното определение по чл. 7, ал. 1 от ЗКН културната ценност е нематериално или материално свидетелство за човешко присъствие и дейност, природна даденост или феномен, което е от значение за индивида, общността или обществото и има научна или културна стойност. Дефиницията се допълва от множество разпоредби в ЗКН и подзаконовите актове по неговото прилагане, определящи отделните видове културни ценности и изграждащи техния правен режим. Без усилие и на основата на възприетото от законодателя понятие може да бъде обобщено, че културните ценности – материални или не по своя характер, движими или недвижими – представляват свидетелства за минали събития, явления или процеси. Те са средствата, чрез които културата, постиженията на едно общество, народ, общност или личности се пренасят през времето и достигат от историческата епоха, в която са създадени, до съвременното поколение.

Културната ценност има някои характеристики, които във въззивното решение само се маркират и то не заради излишното теоретизиране на проблематиката, а заради нуждата да се отговори на въпроса дали отделните предмети на деянията от продължаваното престъпление носят тези белези. Вярно е, че за тези изводи съдът е бил подпомогнат от различни експертни становища, но финалната оценка за това му принадлежи, а тази преценка би могла да бъде направена единствено въз основа на ясно проследими критерии.

Необсъждането на горните обстоятелства е станало причина първото въззивно решение по в.н.о.х.д. № 043/2018 г. на САС, с което е потвърдена обжалваната в настоящото производство присъда, да бъде отменено от касационната инстанция. Това на собствено основание налага да бъде взето категорично становище по въпроса съставляват ли посочените от обвинението предмети културна ценност, но най-вече защо.

Прочитът на относимата нормативна уредба, прегледът на недотам многобройните съдебни произнасяния по чл. 278а от НК и доктринерните разработки по случая позволяват на настоящия състав да приеме, че за да бъде една вещ културна ценност тя трябва да отговаря на следните изисквания:

- да притежава научна или културна стойност;
- да има обществена значимост;
- да покрива определени времеви и имуществени критерии, когато законодателят е поставил такова изискване.

Научната или културна стойност на вещта е критерий, посочен изрично в член 7, ал. 1 от ЗКН, като законът не поставя ограничителни изисквания за кръга науки, за които вещта трябва да има стойност.

Обществената значимост на вещта е онази, при която не само отделната личност би имала интерес от изучаването, съхраняването и обследването на вещта, а значението е за един значително по-широк кръг от хора – обществото, разбирано в смисъл на

общност в трайно социално взаимодействие, което има нужда от придобиването на определени познания или черпене на опита на предходни научни, културни и цивилизационни достижения.

Въпреки че културната ценност се отличава предимно със своята научна или културна стойност, безспорно тя има и своя материална оценка, намираща израз в конкретната ѝ **имуществена стойност**. Аргумент за това може да бъде почерпен от анализа на всички разпоредби, изграждащи правния режим на културните ценности, но и от факта, че някои актове – например цитираната и в обвинителния акт Наредба № Н-3 на министъра на културата от 3 декември 2009 г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра за движими културна ценности при идентификация на културна ценност /вече отменена/- определя приблизителна оценка в пари, като паричната стойност се явява един от критериите за категоризиране на някои от предметите като културни ценности. В процесния случай на това обстоятелство следва да бъде поставен изричен акцент, тъй като един от критериите, по които и съдът обследва, за да прецени е ли посочената от прокурора вещ културна ценност /особено що се отнася до книжните произведения по т. 10 от Приложение № 12 на Наредба № Н-3/2009/, очевидно ще бъде имущественият. Неслучайно материалната оценка на предмета на престъплението е била обект на изследване в различните по вид експертизи по делото, включително и по изрично настояване на защитата, неслучайно на стойността на вещите е отделено внимание и в обвинителния акт, в който всъщност обвинението е формулирано така, че *всяка от инкриминираните вещи попада под категория №№ 1, 2 или 10 от Приложение № 12 към Наредба № Н-3/2009*.

„Икономическата стойност“ на културните ценности е предмет на обсъждане и в Решение № 7 от 29 септември по к.д. № 11 от 2009 г. на Конституционния съд, на което защитата, макар и в друг контекст, прави позоваване във въззивната жалба.

Другият критерий, който има значение за определяне на една вещ като културна ценност, е **времеви**ят. За да бъде една вещ културна ценност, трябва тя да е възникнала или претърпяла съответно човешко въздействие в определен исторически момент, т.е. вещта трябва да е стара – да е възникнала в определена минало време или епоха, за които носи свидетелство. */В тази насока и К. М., Наказателноправна защита на културното наследство в Република България, издателство Сиби, 2015/*. Времеви критерий е поставен и в член 7, ал. 4, т. 3 от ЗКН, където е посочено, че произведенията на изкуството представляват културни ценности, когато са по-стари от 50 г., а антикварните предмети по т. 4 трябва да са по-стари от 100 г. Критерий за възраст на вещите се поставя и в Наредба № Н-3/2009 г. за всяка от категориите културни ценности във връзка с тяхното идентифициране. Въззивният съд обръща изрично внимание на този критерий, който приема за необходим при преценката на това е ли една вещ културна ценност, защото той създава спорен момент по отношение на един от предметите на процесното деяние, а именно книгата „Под игото“. При обследване на единичните деяния от продължаваното престъпление по чл. 278а от НК на това книжно произведение ще бъде отделено самостоятелно обсъждане. Тук обаче съдът подчертава принципното си разбиране, че възрастта на един материален обект, който има претенция да носи характеристиките на движимо културно наследство, има самостоятелно значение, когато това е предвидено от законодателя като допълнително изискване. В тази насока САС изразява несъгласие с приетото от градския съд, който на л. 165-166 от мотивите приема обратното и обвързва културната ценност само с характеристиките по член 7 от ЗКН – свидетелство с културна и научна стойност, без да приема времевата оценка на вещта като елемент от правния ѝ режим.

Пак в принципен план, но и в отговор на изрично възражение на защитата, настоящият състав приема, че всяка движима вещ, която притежава посочените признаци,

представлява културна ценност, **независимо дали някаква институция я е признала за такава**. Защитата смята, че нито един от обектите, посочени от обвинението, не би могъл да бъде годен предмет на престъплението по член 278а от НК, тъй като преди извършване на деянието качеството му на културна ценност не е било установено по надлежния ред с извършване на идентификация и регистрация. За да обоснове тази теза, защитата се позовава на мотивите на Решение №7/2009 г. на Конституционния съд на Република България. С това решение Конституционният съд, сезиран по искане на омбудсмана, обявява за противоконституционен параграф 5, ал. 2 и 3 от ПЗР на Закона за културното наследство (ДВ, бр. 19 от 2009 г.) и *отхвърля искането за обявяване на противоконституционност на чл. 113, ал. 1, 2 и 3 от същия закон*. Настоящият състав е наясно с възприетото в доктрината и практиката разбиране, че при решенията на КС със сила на пресъдено нещо се ползва не само диспозитивът на решението, но и главните мотиви, на които то се крепи. /В тази насока и „Сила на решенията на Конституционния съд, обявяващи закон за противоконституционен“, проф. Живко Сталев./ Съдът обсъди „носещите“ мотиви на решението на КС и ги прецени в контекста на направеното от защитата възражение. В мотивите към решението на КС действително е коментирано, че квалифицирането на една движима вещ като културна ценност предполага това нейно качество да бъде установено по надлежния ред с извършване на съответна идентификация, чрез която да се констатира съответствие със законовите критерии по чл. 7 ЗКН, защото без нея предметът не може априорно да се третира като културна ценност и да се подчини на режима на ЗКН. Частта, на която защитата се позовава, по мнение на настоящия състав стои извадена от контекста на цялостното съдържание на конституционното решение. Съобразителните мотиви на решението на КС са по повод сезирането от омбудсмана с твърдение за противоконституционност на чл. 113 от ЗКН, който и към момента на обявяване на решението на КС, и към процесния период, и понастоящем гласи, че възмездни прехвърлителни сделки с движими културни ценности се извършват само ако последните са идентифицирани и регистрирани по този закон. В диспозитива на решението на КС е прието, че основание за обявяване на противоконституционност на тази разпоредба няма, поради което искането на омбудсмана в тази му част е било отхвърлено. Силата на пресъдено нещо на решението на КС е обвързала всички държавни органи, юридически лица и граждани, които са били длъжни да приемат, че атакуваният закон – в случая 113 от ЗКН, е съобразен с Конституцията и да действат в съответствие с него. След като разпоредбата на чл. 113 от ЗКН предвижда възмездни прехвърлителни сделки с движими културни ценности да се извършват само след тяхната идентификация и регистрация, то очевидно е, че не може качеството на културна ценност да се сведе до вече идентифицирани и регистрирани вещи. Ако се възприеме това, изцяло неприложим би бил и текстът на чл. 278а, ал. 1 от НК, който инкриминира поведение на лице, отчуждаващо или предлагащо за отчуждаване културна ценност, без да я обвързва с режим. Законодателното намерение намира израз и в други разпоредби-в случая в чл. 97, ал. 1-3 от ЗКН, в които е прието, че държавните, регионалните и общинските музеи задължително извършват идентификация при придобиване на вещ, която *може* да се определи като културна ценност /ал. 1/, че държавните и общински органи и институции, притежаващи вещи, които *могат* да се определят като културни ценности, са длъжни да поискат идентификацията им от съответния по тематичен обхват държавен или регионален музей /ал. 2/ и че физически и юридически лица, притежаващи вещи или колекции от вещи, които *могат да се определят* като културни ценности, може да поискат тяхната идентификация по реда на чл. 96, ал. 2 от същия закон. Смисълът на регламентацията е ясен - в хода на наказателното производство да се установи дали вещите предмет на престъпното предлагане или отчуждаване имат характеристиките на културна ценност.

Това са съображенията, поради които настоящият състав застъпва разбирането, че качеството на културна ценност на една движима вещи произтича от закона, а не от изричното изявление на определен компетентен орган, т.е. липсата на предварителна идентификация и регистрация на тези вещи не ги прави изначално негодни предмети на престъплението по член 278а, ал. 1 от НК. В тази насока са и *решение 487-2008 г. на 3 н.о. и решение № 475-2008 г. на 2 н.о., в които е прието, че „...тази норма е с конститутивно значение и свързва защитения характер на обектите по чл. 278б от НК с факта на тяхното съществуване, а не с административното им оповестяване и регистриране“.*

1. По отношение деянието по пункт първи от продължаваното престъпление по член 278а, ал. 1 от НК

От обективна страна въззивният съд приема, че на 14.03.2012 г. подсъдимата А. П. е предложила за отчуждаване две книжни произведения - 1 брой книга: Вазов, Ив. "Под игото", юбилейно издание под № 17, подписано от автора и 1 брой книга: „Библия – Москва. Московска синодална типография“, 1784 г. Това е сторено с предоставяне на книгите от подсъдимата във фактическата власт на св. Д. М. и с изричната уговорка между двете, че произведенията ще бъдат изложени в галерия Юзина и оферирани за продажба срещу определени цени – 5000 лева за първото и 20 000 евро за второто произведение.

Въз основа на коментираните вече показания на свидетелката М. от досъдебното производство и на база договора за консигнация между нея и подсъдимата от 14.03.2012 г. въззивният съд приема тези обстоятелства за несъмнено установени. Подсъдимата чрез свидетелката М. е изразила изрично желание да прехвърли възмездно предмета на престъплението, с което изпълнителното деяние предложение за отчуждаване следва да се приеме за осъществено.

Без значение за обективната съставомерност на деянието е това, че книгите са оставени с уговорката св. М. да организира продажбата им при определени условия и цена, а не тя лично да ги закупи. Основна характеристика на договора за консигнация като такъв е, че неговият предмет е продажбата на определени вещи, с което изпълнителното деяние предложение за отчуждаване /макар в него св. М. да е имала посредническа функция/ е налице.

САС приема за несъмнено установено, че една от двете предложени за отчуждаване от подсъдимата книги - **Библия Москва** - има характеристиките на движима културна ценност по смисъла на член 7 от ЗКН. Съобразно изведените по-горе критерии, печатното произведение притежава научна или културна стойност и има сериозна обществена значимост. Касае се за старопечатно издание, което, макар и издадено извън страната, е с категорична културна, историческа и религиозна връзка с българската православна традиция, защото по такава Библия са се извършвали богослужения в българските православни храмове, както в миналото, така и до настоящия момент.

Освен по изложените съображения, книжното произведение е културна ценност и защото попада в обхвата на Категория № 10 от Приложение № 12 към член 21, ал. 4 от Наредба № Н-3/3.12.2009г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра на движими културни ценности, а именно книга, датирана отпреди 100 години, на стойност над 100 000 лева. Процесното книжно издание е издадено през 1784г. и според заключението на кредитираната от този състав допълнителна идентификационно оценителна експертиза има материална стойност, възлизаща на 105

000 лева, т.е. покрива и времеви, и имуществени критерий, които по отношение на конкретната категория вещи са въведени като изискване.

От субективна страна подсъдимата е съзнавала, че произведението има характеристиките на културна ценност /самата тя е представяла Библия Москва като изключително ценна вещ/, предвиждала е общественотоопасните последици от предлагането ѝ за отчуждаване, и е целяла именно това, тъй като е имала нужда от парични средства.

Въззивният съд приема, че другото инкриминирано книжно произведение – „Под игото“, с автор Иван Вазов не може да бъде годен предмет на престъплението по член 278а от НК, тъй като на първо място не покрива времеви критерий, установен в Приложение № 12 към член 21, ал. 4 от Наредба № Н-3/3.12.2009 г. Книгата е издадена през 1920 година и датирането ѝ към процесната дата е по-малко от 100 години. На второ място, съгласно заключението на кредитираната от този състав допълнителната идентификационно оценителна експертиза, вещта има материална стойност под 100 000 лева и възлиза на 4 500 лева, т.е. не е покрит и вторият критерий, изискуем съгласно подзаконовия нормативен акт.

Процесният екземпляр на „Под игото“ несъмнено представлява юбилейно луксозно издание на първия български роман, с автограф на автора и с неопределимо културно значение, но не попада в кръга на вещите, дефинирани като културни ценности, подлежащи на идентификация.

Въззивният съд не приема нито приетото от първата инстанция, нито изразеното в различните експертизи, нито поддържаното от обвинението становище, че е достатъчно изданието да отговаря само на признаците, визирани в чл. 7, ал. 1 от ЗКН, за да се окачестви като културна ценност, подлежаща на идентификация. Тази норма дава обща дефиниция на понятието културна ценност, но не съдържа критериите за присъединяване на определена вещ към културното наследство на страната. Тези критерии са посочени в подзаконов нормативен акт – действащата към *процесния период* Наредба № Н-3/2009 г. за реда за извършване на идентификация и за водене на регистъра за движими културни ценности /издадена от Министъра на културата, обн. ДВ. бр.101 от 18 декември 2009 г./ Според член 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата чрез идентификация се определя дали дадено нематериално или материално свидетелство съответства на критериите за културна ценност. Тези критерии са доразвити в приложение № 12 на същата Наредба, на което в обвинителния акт се позовава и самата прокуратура, а категория № 10 от него, отнасяща се до книжните произведения, обвързва идентификацията им с датиране отпреди 100 години и стойност равна или над 100 000 лева. След като цитираната подзаконова норма задължава органа извършил идентификация, да регистрира съответната културна ценност по определени правила, не може да се приеме тезата, развита от първоинстанционния съд, че Приложение № 12 към Наредбата не създава правила или категории и няма отношение към процесната книга.

Следва да се подчертае изрично, че включвайки в обвинителния акт характеристиките на Приложение № 12 към член 21, ал. 4 от действащата към момента на деянието Наредба № Н-3/3.12.2009г. спрямо всяка от инкриминираните вещи прокурорът сам приема, че инкриминираните вещи трябва да отговарят и на посочените в подзаконовия акт критерии. Ето защо уважаване искането на прокурора тези критерии да не се отчитат от съда би поставило подсъдимата в значително по-неблагоприятно положение от онова, което той сам е задал като рамка на обвинението.

По изложените съображения за критериите, на които следва да отговаря една вещ, за да бъде определена като културна ценност, настоящият състав приема, че на процесното издание на „Под игото“ не могат да бъдат приписани такива характеристики и

подсъдимата следва да бъде оправдана за това да е предприемала действия по отчуждаването му.

Противно на позицията на държавното обвинение съдът намира, че не би могъл да признае подсъдимата за виновна по този пункт, приемайки, че „Под игото“ попада в изключението по чл. 7, ал. 4, т. 4 от ЗКН. Според този текст не представляват културни ценности антикварни предмети, непредставляващи произведения на изкуството, които не са по-стари от 100 години, с изключение на особено редки и ценни екземпляри, идентифицирани по реда на този закон като културни ценности. Да се приеме, че „Под игото“ има характеристиките на особено рядък и ценен екземпляр и попада в изключенията на чл. 7, ал. 4, т. 4 от НПК едва с финалния акт на въззивната инстанция означава подсъдимата да бъде осъдена за обвинение, което не ѝ е било предявено по надлежния ред.

2. По отношение на деянието по пункт втори от продължаваното престъпление по член 278а, ал. 1 от НК

Обвинението по пункт втори от обвинителния акт е за това, че на 24.10.2012 г., в гр. ***, на ул. „****“ № ***, ет. ***, ап. 2 подсъдимата е предложила за отчуждаване на С. шест движими културни ценности по смисъла на член 7 от ЗКН.

Предметът на престъплението може да бъде обособен в две групи - книжни издания и църковна утвар. Съгласно обвинението в първата група се включват: юбилейното издание на „Под игото“ с автор Иван Вазов; конволют от две книги в обща подвързия, включващи Съчинения на византийския писател и теолог Теофилакт Български, Охридски архиепископ и Съчинения на немския схоластичен теолог и защитник на католицизма Йохан Еск и църковнославянски превод на Библия Москва. Московска синодална типография от 1784 г., докато във втората група попадат: два броя рипиди от сребро от втората половина на 19 век и напрестолен кръст.

Анализът на показанията на разпитвания три пъти С. установява с категоричност, че на 24.10.2012 г. подсъдимата не е предлагала за отчуждаване нито една от посочените вещи. Най-категорично е това по отношение на конволюта от две съчинения, който служителят под прикритие дори не споменава в разпитите си. Още на досъдебното производство в производство по член 223 от НПК свидетелят не е посочил подобна вещ, а тя несъмнено е разпознаваема в достатъчна степен, за да бъде коментирана, ако действително е била видяна. Агентът под прикритие посочва други издания, сред които Руската Библия и романа „Под игото“, както и „книга с твърда кафеникава корица, с надписи на гръцки и латински език, с екслибрис на Г. Е. и печати на български църковен архив „Абагар-Рим“, с 208 страници“. Описанието на последната книга не кореспондира с индивидуализиращите белези на инкриминирания конволют. В експертните заключения той е описан като сборно съчинение облечено с бял пергамент, състоящо се от 224 страници /общо/ и с печат за принадлежността към библиотеката на духовно лице от Венеция. На изрично зададен въпрос от страна на въззивния агентът под прикритие отрича на 24.10.2012г. подсъдимата да му е показвала книга на латински език, включително съчинение или сборник от двама автори в обща подвързия. Тук е мястото да се посочи, че част от указанията на касационната инстанция - по време на допълнителния разпит на служителя под прикритие да се предяви процесният конволют - на практика са неизпълними. Разпитът на свидетеля под прикритие е проведен при условията на член 141а от НПК, при телефонна кореспонденция, което практически изключва възможността за подобно предявяване. И без него обаче констатацията на настоящия състав по отношение на

този инкриминиран обект е категорична – на 24.10.2012г. процесният конволют не е бил показван от подсъдимата.

За този състав несъмнена е констатацията, че на горната дата останалите две инкриминирани по пункт две от обвинението книги /“Под игото“ и „Библия Москва“/, както и църковната утвар, макар и коментирани и/или показани от подсъдимата на агента под прикритие, не са били предлагани за отчуждаване. В тази насока показанията на агента са категорични. Те не са отречени от други доказателствени данни и са потвърдени от самата подсъдима. Обстоятелството, че пред агента и в изпратения мейл подсъдимата е коментирала цени не е достатъчно да се приеме, че е налице предложение за отчуждаване, тъй като служителят под прикритие твърди, че тези цени са били определени при евентуална бъдеща продажба, извършена под условие – когато вещите бъдат идентифицирани и узаконени. След като единственото лице, което е било в пряк контакт с подсъдимата и е било внедрено от полицията, не твърди П. да е изразила недвусмислено желание за продажба на тези вещи, това не може да бъде прието и от решаващия съд, защото не се установява подсъдимата да е извила воля относно съществени условия на сделката.

При липсата на доказателства, които да оборят показанията на агента и подкрепящите ги по съдържание и насоченост обяснения на подсъдимата, този състав не би могъл да приеме, че на 24.10.2012 г. А. П. е предложила за отчуждаване вещи, представляващи движими културни ценности по смисъла на чл. 7 от ЗКН.

При тази правна констатация безпредметно се явява обсъждането на това дали вещите предмет на обвинението са годен предмет на престъплението по член 278а от НК.

По отношение на обвинението по пункт три и четири от продължаваното престъпление

Обвинението по пункт три и четири от обвинителния акт е за това, че в гр. ***, на ул. „****“ № ***, ет. ***, ап. 2 на 5.11.2012г. подсъдимата е предложила за отчуждаване, а на 6.11.2012 г. е отчуждила в условията на доверителна сделка на служител под прикритие с идентификационен № 96 археологическа находка – мраморен ъглов фрагмент с външни правоъгълни очертания и сегмент от кръгла кухня с размери 0.30 х 0.30 м. и височина – 0.39 м., изобразяващ гола детска крилата фигура с вдигната и свита в лакътя лява ръка, с датировка от II век след Христа.

За този състав без съмнение е обстоятелството, че на двете инкриминирани дати подсъдимата най-напред е предложила за отчуждаване, а впоследствие е и продала мраморния фрагмент на агента, осъществил доверителната сделка. От данните по делото е видно, че фрагментът е оферирал за продажба още при първата среща на подсъдимата с агента, осъществила се на 24.10.2012 г., но тъй като подобно обвинение не е предявено, съдът фокусира процесуалните си усилия върху инкриминираните две дати. На тях, в изпълнение на задачите като агент, служителят с идентификационен № 96, е осъществил срещи с подсъдимата, на които ясно и недвусмислено тя е заявила желанието си да продаде фрагмента, което фактически е сторил на 6.11.2012 г. Всички съществени условия на сделката – предмет, цена и начин на плащане – са били уговорени, поради което след частично плащане на поисканата сума подсъдимата реално е предала вещта във фактическа власт на агента.

По този начин изпълнителните деяния – предложение за отчуждаване и отчуждаване - са били довършени.

Предмет на престъплението по този пункт е мраморен ъглов фрагмент с външни

правоъгълни очертания и сегмент от кръгла кухня с размери 0.30 x 0.30 м. и височина 0.39 м., изобразяващ гола детска крилата фигура с вдигната и свита в лакътя лява ръка.

Мраморният фрагмент има характеристиките на движима културна ценност по смисъла на член 7 от ЗКН. Вещта датира от II век след Христа и представлява ценна археологическа находка, ъглов детайл от горната лява част на коритото на изключително запазен и качествен детски мраморен саркофаг или осуарии за съхраняване на останки след кремация, предназначен за представител на по-висока обществена прослойка. Фрагментът е с научна и културна стойност и има сериозна обществена значимост, защото е източник на сведения за особено отдалечена във времето отминала епоха. Мраморният фрагмент е културна ценност и защото попада в обхвата на Категория № 1 от Приложение № 12 към член 21, ал. 4 от Наредба № Н-3/3.12.2009г. за реда за извършване на идентификация и за водене на Регистъра на движими културни ценности, а именно археологически предмет, датиращ от много повече от 100 години.

Неопрровергана от данните по делото е тезата на подсъдимата, че фрагментът е открит при разкопки в Италия от покойния Г. Е.. Според този състав обаче това не изключва качествените характеристики на културна ценност на вещта, нито освобождава подсъдимата от задължението да я идентифицира и регистрира след вноса ѝ в България и преди вещта да бъде предложена за отчуждаване на трети лица. За качеството културна ценност не е определяща държавата по произход, а действителните характеристики на вещта. Освен това в член 146, ал. 3 от ЗКН е въведена презумпцията, че недвижимите и движими археологически обекти са със статут на културно наследство с категория национално значение или национално богатство до установяването им като такива по реда на този закон. В случаите, в които законодателят е искал да подчертае местния или чужд произход на културните ценности, той го е сторил изрично: например в чл. 2а ЗКН е посочено, че културните ценности, археологически обекти по член 146 от ЗКН, *произхождащи от територията и акваторията на Република България*, са публична държавна собственост; в член 97, ал. 6 от ЗКН е посочено, че не подлежат на идентификация археологически предмети, монети и монетовидни предмети и произведения на изобразителното изкуство, *внесени на територията на страната с произход от чужда държава*, в случаите, когато са придружени с документ за произхода и способа за придобиването им.

Ето защо този състав застъпва разбирането, че законодателят не третира като културни ценности само онези, които са носители на национална идентичност, принадлежност или обвързаност с българското общество. Въпреки че действието по място на ЗКН е свързано с територията на страната, България е подписала, ратифицирала и обнародвала международноправни актове, които третират световното културно наследство като общо достояние на човечеството. Република България е член на ЮНЕСКО – организация на ООН, създадена да насърчава сътрудничеството на нациите в областта на образованието, науката, културата и комуникациите. В Декларацията относно международното унищожаване на културното наследство, приета на Генералната конференция на ЮНЕСКО пред 2003 г., се приема, че „държавите следва да предприемат всички необходими мерки в съответствие с международното право, за да установят юрисдикция върху и осигуряване на ефективни наказателни санкции срещу лицата, които извършват или организират извършването на актове на международно унищожаване на културното наследство, от голямо значение за човечеството, независимо от това дали е вписано в списък, изготвен от ЮНЕСКО или друга международна организация“. Република България е подписала и Европейската културна конвенция – част от вътрешното ни право, съгласно член 5, ал. 4

от Конституцията, като според член 5 от Конвенцията „всяка договаряща страна счита предметите, имащи културна стойност с европейско значение, които се намират под неин контрол, като съставна част от общото културно наследство на Европа, взема необходимите мерки за опазването им и улеснява достъпа до тях“.

Самият ЗКН, с оглед принадлежността към определена историческа епоха, разделя културните ценности на праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от ново и от най-ново време. Някои от тези епохи не се характеризират с присъствие на общности или етноси, имащи отношение към съвременната българска нация или национална идентичност. Огромната част от археологическите обекти, намиращи се на територията на българските земи, всъщност принадлежат към праисторически общества, към римската, елинистичната, тракийската или други култури и строго погледнато, не са носители на национална идентичност.

По тези причини признакът носител на национална идентичност, посочен в определението по чл. 2, ал. 1 от ЗКН, нито е абсолютен, нито е необходимо присъщ на всички културни ценности. Противното би довело до абсурдни изводи при тълкуването и прилагането на закона и практически би оставило огромна част от културните ценности извън защитното поле на ЗКН.

При оспорване обективната съставомерност на деянията по пункт три и четири от продължаваното престъпление защитата се позовава на разпоредбата на чл. 97, ал. 6 от ЗКН. Вярно е, че според този текст, ако мраморният фрагмент е бил внесен в страната от Италия легално с документ за произход и ясен първичен (оригинерен) или производен (деривативен) способ за придобиването му той не подлежи на идентификация. В конкретния случай обаче мраморният фрагмент е внесен в България нелегално. Доказателствата в тази насока по мнение на настоящия състав са абсолютни и несъмнени – подсъдимата е търсила заобиколен начин за внасяне на археологичния обект в страната, като е преодоляла издаването на разрешение/лицензия от италианските власти за това. Намесата на българския консул в Република Италия и подпомагането на подсъдимата за снабдяване с консулска декларация, която да ѝ осигури безпрепятствено пренасяне на обекта през границата на страната при евентуална митническа проверка, е морално укоримо, ако не и да граничи с престъпление при наличие на умишъл, разбира се. Неслучайно срещу подсъдимата за изнасянето на тази вещ е отпочнало наказателно производство в Република Италия, като информация за това е достигнала по делото чрез каналите на международноправното сътрудничество. Изхождайки от горното, съдът приема, че текстът на член 97, ал. 6 от ЗКН в конкретния случай е неприложим.

От субективна страна престъплението е извършено при форма на вина пряк умишъл. Подсъдимата е съзнавала общественото опасен характер на извършеното, предвиждала е общественото опасни последици от деянието си и е целяла именно това. Вярно е, че пред агента под прикритие подсъдимата е изразила неколkokратно позицията, че мраморната статуя може да бъде продадена веднага, тъй като е внесена от Италия и „няма нищо общо с българската история“. За да обори умишъла, защитата се позовава на изреченото от подсъдимата пред служителя под прикритие № 96 и на консултацията от св. Б. Б., която според защитата казала на П., че няма пречка да продаде статуята. Всъщност точно разговорите с Б. Б. по мнение на този състав са доказателство за умишъла на подсъдимата, защото в тези разговори изрично е коментирано, че вещта е „археология“ и за това, че след вноса ѝ в страната и преди нейното отчуждаване тя трябва да бъде идентифицирана и регистрирана. За умишъла освен това се съди не единствено по казаното процесуално или извънпроцесуално от привлеченото към наказателна отговорност лице, а и от конкретните негови действия. В случая подсъдимата действително е заявила на агента под прикритие, че няма пречка да му

продаде мраморния фрагмент, тъй като е несвързана с българската история вещ. Едновременно с това подсъдимата е била изключително предпазлива в разговорите си с агента, защото е предполагала, че е обект на подслушване от властите. Подобни опасения тя е изразила пред служителя под прикритие неколкратно – в разговор по телефона, когато е отказала да се коментират конкретни вещи и цени, и при личен контакт със свидетеля. Подсъдимата напълно е осъзнавала ценните характеристики на вещта, което е и причината месеци преди това да търси начин да я внесе в България, включително използвайки забранени от закона методи за това. Най-накрая телефонните разговори на подсъдимата със свидетелката Б. Б. – главен уредник в НИМ, имащ отношение към регистрацията на културни ценности, са именно в посока на това, че след вноса на статуята в България тя **трябва** да бъде предоставена за идентификация и регистрация. При обосноваване на субективната страна съдът посочва и обстоятелство, че в разговорите с агента под прикритие за цената е уговорено да не се посочва действителното основание за плащане – уговорката е била при бъдещи сделки като такова основание да се впишат продадени от подсъдимата пластики, а при процесната сделка сумата да бъде дадена на ръка на подсъдимата и тя лично да я внесе в банката с посочване на измислено от нея основание.

Всичко тези фактически данни по мнение на настоящия състав категорично утвърждават позицията на съда за умишъл в действията на подсъдимата.

Обвинението по пункт три и четири от обвинителния акт е за две самостоятелни престъпления по чл. 278а, ал. 1 от НК – за това, че на 5.11.2012 г. подсъдимата е предложила за отчуждаване, а на 6.11.2012 г. е отчуждила мраморния фрагмент с горепосочените характеристики. Предмет на обвинението и в двата случая е една и съща вещ. Отчуждаването на фрагмента на втората дата е резултат от офертата за продажбата му на предходната. Двете действия – предложението за отчуждаване и самото отчуждаване - са взаимосвързани, като второто не би било реализируемо без първото и едновременно с това са засегнати един и същи вид обществени отношения. В правната доктрина и практика случаи като този са определяни като привидна реална съвкупност, като деянията само външно изглеждат повече, но всъщност е налице едно единствено, макар и усложнено по резултата си престъпление.

По изложените съображения въззивният съд намира за основателно възражението на защитата в тази част и оправда подсъдимата за това на горните две дати, предлагайки за отчуждаване и отчуждавайки мраморния фрагмент, да е осъществила две самостоятелни престъпления по член 278а, ал. 1 от НК.

По отношение на деянието по пункт пет от обвинението

Обвинението по този пункт е за това, че на неустановена дата в периода от 01.01.2012 г. до 06.11.2012 г. подсъдимата е предложила за отчуждаване на Д. А., движими културни ценности по смисъла на чл. 7, ал. 1 и ал. 2 от Закона за културното наследство, както следва:

- 1 /един/ брой *напрестолен кръст (тип лъчист)*: сребро върху метална конструкция, втора половина на XIX в., с височина 47,5 см. и ширина 41 см.; украса – I страна – в средата – Христово разпятие, отгоре – Бог Отец, отляво – св. Богородица, отдясно – Йоан Богослов, отдолу – пророк Моисей, II страна – в средата – Възкресение Христово, отгоре – всевиждащото Божие око, отляво – евангелист Йоан, отдясно – евангелист Матей, отдолу – евангелист Лука, без дръжка, щемпел – султанска тугра;

- 1 /един/ брой *обков на икона Св. Богородица с Младенеца*: сребро, втора половина на XIX в.; размери 31x25,5см.;

- 1 /един/ брой потир (ритуална чаша): сребро с позлата, втора половина на XIX в.; височина – 22 см., диаметър при основата – 12,3 см., диаметър при отвора на чашата – 7 см.; украса – флорални елементи, на средната част – изобразени отделно и монтирани с два винта четири венци, хванати за краищата и отпуснати в средата; в основата на потира – изображения на четиримата евангелисти с техните символи;

– 1 /един/ брой рипида: сребро, втора половина на XIX в.; с височина 31 см.; диаметър на кръга 25 см.; украса около кръга – осем ветрилообразни елементи с по 12 лъча с двойни заострени краища; лицева страна – в средата Света Троица, отстрани – четирима евангелисти, отгоре и отдолу – ангели и серафим; задна страна – в средата св. Кирил и св. Методий, отстрани – четиримата евангелисти, отгоре – Исус Христос, отдолу – ангели и серафим; от двете страни – флорални елементи, без дръжка;

- 1 /един/ брой рипида: сребро, втора половина на XIX в.; с височина 31 см.; диаметър на кръга 25 см.; украса около кръга – осем ветрилообразни елементи с по 12 лъча с двойни заострени краища; лицева страна - в средата Света Троица, отстрани – четирима евангелисти, отгоре и отдолу – ангели и серафим, без задна част и дръжка;

- 1 /един/ брой икона на Св. Георги Победоносец с обков: сребро с позлата, края на XIX – начало на XX в., с размери 26,5x21,5 см.

От обективна страна несъмнено е установено по делото, че подсъдимата е предложила за отчуждаване горепосочените вещи на свидетеля Д. А.. Това тя е направила в няколко телефонни разговора от един и същи ден, а впоследствие и в изпратен от нея факс до свидетеля, в който културните ценности са описани по своите характеристики и им е определена цена. По този начин подсъдимата недвусмислено е обявила пред свидетеля, че желае тези вещи да преминат в негова фактическа власт срещу заплащането на определена стойност и е осъществила изпълнителното деяние на престъплението по чл. 278а, ал. 1 от НК.

От обективна страна въззивният съд установи, че времевият период на осъществяване на деянието по този пункт е значително стеснен спрямо сочения от прокуратурата. В обвинителния акт и в първоинстанционната присъда е прието, че деянието е осъществено на неустановена дата в периода от 1.1.2012 г. до 6.11.2012 г., докато от данните по делото е видно, че първото предложение за отчуждаване на вещите е осъществено на 20.08.2012 г. в няколко телефонни разговори, а самото изпращане на факса с конкретно писмено описание на вещите и предложение за цени е станало на неустановената дата в началото на месец септември 2012 г. Съдът приема, че факсът е изпратен именно в началото на месец септември, тъй като такава е била уговорката между подсъдимата и свидетеля, а в разпита си свидетелят А. не твърди уговорката му с подсъдимата по отношение на датата да е претърпяла някаква промяна.

От обективна страна въззивният съд прие, че всяка от горните вещи /без иконата на Св. Георги Победоносец/ е културна ценност по смисъла на чл. 7 от ЗКН. Заключениеята на идентификационно оценителната и на експертизата, назначена при първото разглеждане на делото пред въззивния съд, в тази насока са категорични. Вещите представляват църковна утвар – сбор от различни предмети, употребявани в литургията, които свещеникът използва при различни тайнства /евхаристия, литургия, кръщение/ или такива, които са характерни за интериора на храма. Вещите притежават висока културна и научна стойност и са от обществено значение – те имат връзка с историята на българската религиозна общност в пределите на Османската империя през втората половина на 19 век и са били изработени с богослужебна цел за българската униатска църква в Цариград. В този смисъл културният, научен и обществен интерес по отношение на тях е несъмнен.

Двете експертни заключения, изследващи църковната утвар, са категорични, че

относно характеристиките на вещите и принадлежността им към движимите културни ценности, както и високата им материална стойност. Налице е разминаване в експертните становища по отношение на самата материална стойност на вещите. По изложени по-горе съображения настоящият състав се довери на експертизата, даваща по-висока материална стойност на вещите, но едновременно с това отбелязва, че в конкретния случай това е без значение за преценката дали вещите представляват културни ценности, респективно подлежат ли на самостоятелна идентификация и регистрация преди тяхното отчуждаване. Това е така, тъй като по своите характеристики вещите по пункт пет от продължаваното престъпление /с изключение на иконата на Свети Георги /попадат в Категория № 2 от Приложение № 12 от Наредба № Н-3 – елементи, представляващи част от паметници с историческа и религиозна стойност – в случая част от църква, от която са отделени, при които стойността е без значение. От значение за упоменатата категория е не стойността, а времевият критерий - датировката отпреди сто години, която по отношение на петте категории вещи в случая е налице.

Процесните вещи не съставляват археологически редмети, монети и монетовидни предмети, нито са произведения на изобразителното изкуство, поради което не попадат в предметния обхват на член 97, ал. 6 от ЗКН. Това не налага подробен анализ на обстоятелствата по техния произход, внос и способ за придобиване, което би било задължително за изследване, ако съдът се позова на тази разпоредба. Единствено за пълнота следва да се посочи, че и по отношение на тази категория вещи /или поне част от тях/ има доказателства, че в Италия е провеждано наказателно преследване за незаконния им износ от страната.

От субективна страна престъплението е извършено при форма на вина пряк умисъл. Подсъдимата е съзнавала общественото опасен характер на извършеното, предвиждала е общественото опасни последици от деянието си и е целяла именно това. Като човек с разнородни интереси и широка обща култура, като наследник по завещание на покойния Г. Е., на когото самата подсъдима приживе е сътрудничила дейно в културните дела, като човек сам имащ причастност към културата А. П. е била наясно, че вещите не само са значими за българската общност и са с висока научна и културна стойност, но са и с характер на културни ценности, поради което подлежат на самостоятелна идентификация и регистрация преди да бъдат предложени за продажба – обстоятелство, изводимо недвусмислено и от разговорите ѝ със св. Б. Б.. Вярно е, че на служителят под прикритие подсъдимата изрично е заявила, че може да продаде тези вещи едва след приключване на законовите процедури с тях. Подобно условие обаче тя не е въвела при разговорите със свидетеля Д. А., по отношение на който изпълнителното деяние предложение за отчуждаване категорично следва да бъде прието за налице.

По този пункт на обвинението подсъдимата П. следва да бъде оправдана за това, че е предлагала за отчуждаване културна ценност – един брой икона на Свети Георги Победоносец. Според двете експертни заключения, изследващи църковната утвар, датировката на иконата е от края на XIX и началото на XX век. Разпитани в съдебни заседания на 11.11.2023 г. и на 11.01.2023 г. вещите лица твърдят, че под началото на XX век са имали предвид „първите двадесет години на века“ /в.л. Н./ или „първите десет – петнадесет години на века“ /в.л. Н. В./. Съотнасяйки този период към периода на извършване на деянието – 2012 г., въззивният съд приема, че недоказан по отношение на иконата остава времевият критерий, установен като изискване в Категория № 2 от Приложение № 12 от Наредба № Н-3/2009г. Ето защо и по този пункт на обвинението подсъдимата П. следва да бъде оправдана.

Защитата твърди, че градският съд не е взел отношение по въпроса защо инкриминираното от прокуратурата поведение на подсъдимата осъществява състав на престъпление по НК, а не на административно нарушение по ЗКН. В член 206 от ЗКН е предвидена административно наказателна отговорност за извършването на възмездни прехвърлителни сделки с неидентифицирани и нерегистрирани културни ценности. В диспозицията на член 206 от ЗКН обаче е въведен и друг критерий, който с оглед на релевираното възражение не бива да бъде подценяван - посочено е, че административно нарушение е налично, само ако извършеното не осъществява състав на престъпление. Очевидно е, че волята на законодателя е била да инкриминира углавно онова противоправно поведение, което се отличава с по-висока обществена опасност спрямо останалите случаи. Обществената опасност се явява не само основа за диференциация на наказанията в особената част на НК и за съпоставянето на отделните видове престъпления, но и определящ критерий за криминализиране на общественоопасните деяния. Българското законодателство урежда две основни форми на защита на културното наследство срещу противоправни посегателства: административнонаказателна отговорност за нарушения по ЗКН и наказателна – за извършени престъпления по НК. Според настоящия състав процесният случай попада под втората форма - касае се за няколко на брой деяния, осъществени в непродължителен период от време, предмет на престъплението са вещи, придобити по наследство от Г. Е. – високо издигнат католик във Ватикана и личност със сериозна следа в българската католическа общност, материалната стойност на тези вещи е висока, в един от случаите се е стигнало и до реално отчуждаване на вещ, част от инкриминираните вещи са изнесени без знание и разрешение на италианските власти. Всичко това по мнението на настоящия състав оправдава използването на наказателна, а не на административно наказателната отговорност по отношение на подсъдимата.

По изложените съображения въззивният съд прие, че първоинстанционната присъда следва да бъде изменена, като:

- по пункт първи от продължаваното престъпление подсъдимата бъде призната за невиновна в това на 14.03.2012 г. да е предложила за отчуждаване на Д. М. 1 брой книга Вазов, Ив. „Под игото“, юбилейно издание под № 17, подписано от автора;

- по пункт втори от продължаваното престъпление подсъдимата бъде изцяло оправдана;

- по пункт трети и четвърти от продължаваното престъпление бъде осъдена за едно деяние това, че на 5.11.2012 г. предложила за отчуждаване, а на 6.11.2012 г. отчуждила един брой мраморен фрагмент, представляващ културна ценност, на служител под прикритие № 97 и бъде оправдана за това на горните дати да е осъществила две самостоятелни престъпни деяния по член 278а, ал. 1 от НК и

- по пункт пет от продължаваното престъпление – бъде призната за невиновна в това да е осъществила деянието в инкриминирания от обвинението период, включващ времето извън периода от 20.08.2012 г. до неустановена дата на месец септември 2012 г., а също и за това да е предложила за отчуждаване един брой икона на Свети Георги Победоносец с обков от края на XIX-началото на XX век.

VII. По наказанието

Съобразно изложените по-горе съображения, подсъдимата А. П. следва да бъде призната за виновна и осъдена частично по отношение на обвинението по член 278а,

ал. 1 от НК. При доказана съставомерност на това престъпление законодателят е предвидил наказание от една до шест години лишаване от свобода и глоба от хиляда до двадесет хиляди лева глоба.

С приложение на член 54 от НК първият съд е наложил за това престъпление наказание лишаване от свобода от три години, което е отложил с изпитателен срок от пет години, а също и наказание глоба в размер на 8 000 лева.

В конкретния случай въззивният съд прецени, че това наказание следва да бъде снижено с приложение на член 55, ал. 1, т. 1 от НК и без налагане на кумулативната санкция глоба. Основанията за това са следните:

Подсъдимата П. е с чисто съдебно минало и с отлична характеристика. Извън тези обстоятелства, които са посочени и от първия съд, от значение са и обстоятелствата за личността на подсъдимата, която в последните години от живота му е подпомагала монсеньор Е. – значима за културната и духовна общност на българите личност. След смъртта на Г. Е. подсъдимата е издала книга за живота и дейността му, като част от причините за финансовите ѝ затруднения, са свързани именно с издаването на тази книга. Подсъдимата е оказала съдействие на разследването, като без да имат характер на пълни самопризнания обясненията ѝ подпомагат изясняването на обективната истина по делото. Процесните вещи са придобити от нея по наследство, а не по друг неправилен начин. Включително и поради намесата на правоохранителните органи, не се е стигнало до реално отчуждаване на нито една от инкриминираните вещи. Отделно от това по мнение на настоящия състав обвинението се явява доказано не по отношение на всичките инкриминирани вещи, както е приел градският съд, а на значително по-малка част от тях. Като изключително по своя характер обстоятелство се преценява и изминалото време – от датата на деянието до постановяване на решението пред тази въззивна инстанция са минали повече от 10 години. Периодът е изключително дълъг, дори за дело с фактическа и правна сложност като процесното. Забавеното разглеждане на делото не е по вина на подсъдимата, която се е отзовавала на повикванията на властите и не е ставала причина за дълготрайността на производството. В последните години основната причина за забавеното съдопроизводство се дължи на двукратната отмяна на съдебните актове на предходните въззивни инстанции, което не би могло да бъде вменено във вина на подсъдимата.

Обстоятелствата, които отегчават отговорността на подсъдимата, са свързани с високата обществена опасност на деянието и с това, че предмет на престъплението са различни по вид културни ценности, които тя е наследила от една достойна и уважавана личност, имаща значение за духовния облик на страната ни. Като отегчаващо обстоятелство от тази инстанция бе преценено и изнасянето на част от предмета на престъпление от чужда държава, без знанието и разрешението на италианските власти.

Съобразявайки посочените обстоятелства, въззивният съд прие, че и най-лекото, предвидено в закона наказание се явява несъразмерно тежко по отношение на конкретната подсъдима. Поради това следва да бъде задействана нормата на член 55, ал. 1, т. 1 от НК и наказанието на А. П. да бъде определено под законовия минимум. Справедливата санкция по мнение на този състав включва наказание лишаване от свобода от девет месеца, както и неналагане на наказание „глоба“ – подход напълно допустим с оглед текста на чл. 55, ал. 3 от НК.

Правилно първият съд е приложил и разпоредбата на чл. 66 от НК. Институтът на условното осъждане е могъл да влезе в действие, тъй като наложеното наказание е под три години лишаване от свобода, подсъдимата А. П. е с необременено съдебно минало, а предвид посочените по-горе обстоятелства за постигане целите на наказанието и

поправянето ѝ не се налага тя да пребивава в местата за лишаване от свобода. Тези съображения като правилни и законосъобразни се споделят и от този състав. Поради намаление на наказанието лишаване от свобода от тази инстанция, на намаление подлежи и размерът на изпитателния срок, за който това наказание се отлага – от пет той следва да стане на три години.

След като констатира, че няма основание за отмяна на първоинстанционната присъда или за цялостното ѝ потвърждаване, въззивният съд прие, че трябва да упражни правомощията си по чл. 337, вр. с чл. 334, т. 3 от НПК и по изложените вече съображения да измени обжалвания акт в коментираната вече насока.

Първият съд правилно на основание чл. 278а, ал. 6 от НК е отнел предмета на престъплението в полза на държавата. В този предмет не трябва да се включват вещите, които САС прие, че не представляват културна ценност, но доколкото СГС не ги е изброил поотделно, в тази част присъдата не подлежи на изменение.

Така мотивиран и на основание чл. 337, вр. с чл. 334, т. 3 от НПК, САС, Наказателното отделение, 6 състав

РЕШИ:

ИЗМЕНЯ присъда от 16.10.2017 г. по н.о.х.д. № С-31/2015 г. на СГС, НО, 14 състав в частта ѝ относно престъплението по член 278а, ал. 1, вр. с чл. 26 от НК, като:

ОПРАВДАВА подсъдимата А. К.:

- по пункт първи от продължаваното престъпление – за това на 14.03.2012 г. да е предложила за отчуждаване на Д. М. културна ценност -1 брой книга Вазов, Ив. „Под игото“, юбилейно издание под № 17, подписано от автора;

- по пункт втори от продължаваното престъпление - за това на 24.10.2012 г. да е предлагала на С. шест броя обекти, представляващи културни ценности;

- по пункт трети и четвърти от продължаваното престъпление – за това на 5.11.2012г. и на 6.11.2012 г. да е осъществила две самостоятелни престъпни деяния по чл. 278а, ал. 1 от НК;

- по пункт пет продължаваното престъпление за това да е осъществила деянието извън периода от 20.08.2012 г. до неустановена дата на месец септември 2012г., а също и за това да е предложила за отчуждаване културна ценност – един брой икона на Свети Георги Победоносец с обков от края на XIX-началото на XX век.

НАМАЛЯВА с приложение на член 55, ал. 1, т. 1 от НК размера на наказанието **ЛИШАВАНЕ** от **СВОБОДА** от **ТРИ** години на **ДЕВЕТ** месеца, както и изпитателния срок по чл. 66, ал. 1 от НК от **ПЕТ** на **ТРИ** години.

ОТМЕНЯ наложеното наказание ГЛОБА в размер на 8 000 /осем хиляди/ лева.

ПОТВЪРЖДАВА присъдата в останалата част, касаеща обвинението по чл. 278а, ал. 1 от НК.

В частта относно престъплението по чл. 278б от НК наказателното производство е прекратено по давност.

Решението може да се обжалва и протестира пред ВКС в 15 - дневен срок от съобщението до страните, че е изготвено и обявено.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____